Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь: якой ёй быць? (Чытайце на 4-й стар.)

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадо...
Якуб КОЛАС

№ 96 (4451)

6 снежня 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Народная Воля

10 снежня – Міжнародны дзень правоў чалавека
ПРАВЫ МОЖА БАРАНІЦЬ КОЖНЫ
Чалавек, яго правы і свабоды – найвышэйшая каштоўнасць
Спецыяльны праект «Народнай Волі» чытайце на 5-й і 6-й стар.

Заўтра ў Сочы павінна адбыцца сустрэча Дзмітрыя Мядзведзева і Сяргея Румаса, а 7 снежня пройдзе сустрэча Аляксандра Лукашэнкі і Уладзіміра Пуціна

ВЯЛІКАЯ ПАЛІТЫКА

Мядзведзеў – Беларусі: Не трэба баяцца скарачэння суверэнітэту

Інтэграцыю Расіі і Беларусі трэба захаваць і знайсці развязкі па ўсіх праблемных пытаннях, заявіў сёння прэм’ер-міністр Расіі Дзмітрый Мядзведзеў.

«Нам трэба зрабіць усё, каб інтэграцыя захавалася. Ёсць складаныя тэмы, звязаныя з энерганосьбітамі, з цэнамі, кожная краіна хоча дамагчыся пэўных ільгот і пераваг для сябе, але я ўпэўнены, што развязкі тут можна знайсці і на ўзроўні ўрада, і на прэзідэнцкім узроўні, калі гэта спатрэбіцца», – цытуе яго ТАСС. – Любая інтэграцыя, нагадаю простую юрыдычную ісціну, – гэта частковае памяншэнне суверэнітэту. Мы таксама свой суверэнітэт часткова зменшылі, калі аб’ядналіся ў Еўразійскі саюз».

Расійскі прэм’ер таксама адзначыў, што ўзровень інтэграцыі паміж Беларуссю і Расіяй вельмі высокі, нягледзячы на эмацыйны фон.

РЭАКЦЫЯ

Сёння на Пуціна антыбеларускі ціск вельмі моцны...

Праца над праграмай дзеянняў па паглыбленні інтэграцыі ў рамках Саюзнай дзяржавы і пакетам «дарожных карт», а таксама дамовамі па адчувальных для абодвух бакоў пытаннях знаходзіцца на завяршальнай стадыі. Пра гэта А.Лукашэнка паведаміў у звароце да дэпутатаў, піша БЕЛТА.

У той жа час кіраўнік дзяржавы акцэнтаваў увагу, што пакуль не вырашаны шэраг прынцыповых пытанняў, у прыватнасці па газе і нафце.

«Нават элементарнае пытанне не вырашана па бруднай нафце. А мы ж правалілі ВУП у асноўным з-за нафтавых праблем», – адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Сёння на прэзідэнта Пуціна ціск вельмі моцны. І прытым ужо з блізкага атачэння, антыбеларускага», – цытуе БЕЛТА Лукашэнку.

ДАСЛОЎНА

Трэба захаваць незалежную краіну!

У Беларусі неабходна захаваць суверэнную незалежную дзяржаву.

«Мы стварылі першую ў гісторыі незалежную дзяржаву. Але трэба яе захаваць», – цытуе БЕЛТА словы А.Лукашэнкі на нарадзе з актывам Мінскай вобласці.

Ён выказаў упэўненасць, што ў будучыні будуць важныя не столькі прыродныя рэсурсы, якімі валодае тая ці іншая краіна, колькі інтэлектуальны патэнцыял, узровень адукацыі.

«Нафта і газ сыходзяць. Мазгі будуць галоўнымі», – сказаў кіраўнік дзяржавы.

Лукашэнка таксама выказаўся за тое, каб ва ўладу прыходзіла новае пакаленне: *«Каб мы спакойна маглі, гледзячы на сваіх дзяцей, якія будуць кіраваць гэтай краінай (я не пра сваіх дзяцей кажу, мае дзеці не будуць кіраваць краінай, гэта я вам паабяцаў)...*

Каб нашы дзеці жылі ў гэтай краіне і радаваліся, што мы ім падарылі гэтую суверэнную і незалежную краіну».

ХТО ЁСЦЬ ХТО

Адміністрацыю прэзідэнта ўзначаліў генерал-маёр

Ігар Сяргеенка.

Наталля Качанава.

Аляксандр Лукашэнка прызначыў кіраўніком Адміністрацыі прэзідэнта Ігара Сяргеенку, а яго наменікам – Вольгу Чупрыс.

Да нядаўняга часу Ігар Сяргеенка быў першым наменікам старшыні КДБ Беларусі, а доктар юрыдычных навук, прафесар Вольга Чупрыс працавала ў БДУ на пасадзе прарэктара па вучэбнай працы і адукацыйных інавацыях.

Ігар Пятровіч Сяргеенка нарадзіўся 14 студзеня 1963 года ў вёсцы Сталіца Шаркаўшчынскага раёна Віцебскай вобласці. Ён мае дзве вышэйшыя адукацыі – з адзнакай скончыў гістарычны факультэт БДУ імя У.І.Леніна, а таксама Акадэмію кіравання пры прэзідэнце.

Як напісана ў афіцыйнай біяграфіі, у органах дзяржбяспекі служыць з 1998 года. У лютым 2007 года атрымаў генеральскія пагоны.

Да таго як стаць першым наменікам старшыні КДБ, узначальваў упраўленне КДБ па Магілёўскай вобласці. Аднак у прэсе адзначалася, што Сяргеенка праславіўся працай не ў Магілёве, а ў Гродне. У 2008 годзе менавіта пад яго кантролем праходзіў працэс прызнання экстрэмісцкімі кніг «Лісты з лесу» («Лісты зь лесу») Паўла Севярынца, «Выпадковы прэзідэнт» Святланы Калінкінай і Паўла Шарамета, а таксама газеты польскай меншасці «Глас знад Немна».

З відаў спорту зімой аддае перавагу лыжам, летам – лёгкай атлетыцы.

Ігар Сяргеенка жанаты, мае дваіх дзяцей.

ТЫМ ЧАСАМ

Хто яшчэ прызначаны ў Савет Рэспублікі?

Савет Рэспублікі складаецца з 64 чалавек. 56 былі абраны 7 лістапада, восем чалавек прызначае Лукашэнка.

Учора былі прызначаны чатыры чалавекі: **Наталля Качанава**, памочнік па Магілёўскай вобласці, былы віцэ-прэм’ер **Міхаіл Русы**, былы губернатар Мінскай вобласці **Анатоль Ісачанка** і пасол у Егіпце **Сяргей Рачкоў**.

Аліна ВЕТРАВА.

ПРЫСУД

Пакаранне з адтэрміноўкай...

Другі насмеснік старшыні Браслаўскага райвыканкама прызнаны вінаватым па карупцыйным артыкуле.

Днямі суд Глыбоцкага раёна разгледзеў крымінальную справу па абвінавачванні 34-гадовага былога намесніка старшыні Браслаўскага райвыканкама **Міхаіла Пліско** ў перавышэнні службовых паўнамоцтваў.

Як паведаміла прэс-служба абласнога суда, чыноўнік з калегам і яшчэ адным чалавекам дамовіліся прысвоіць грошы, якія выдзеліў Еўрасаюз для аплаты працы каманды па рэалізацыі міжнароднага праекта. У выніку кампанія завалодала грашыма на не менш як 63,7 тысячы рублёў, з іх звыш 14 тысяч тады атрымаў Пліско. Акрамя таго, ён і яго саўдзельнікі фіктыўна афармілі бухгалтараў на міжнародны праект ад ЕС і падзялілі паміж сабой прэміяльныя.

Былы чыноўнік вінаватым прызнаў сябе цалкам і раскаяўся ў злачынстве.

Суд прызнаў Міхаіла Пліско вінаватым у перавышэнні службовых паўнамоцтваў, учыненых з карыслівай зацікаўленасці.

Прысуд: 3,5 года пазбаўлення волі. Аднак на падставе ч.2 арт.77 КК да абвінавачанага ўжыта адтэрміноўка выканання прызначанага асноўнага пакарання на 3 гады. Ён абавязаны на працягу гэтага тэрміну не мяняць месца жыхарства без згоды органа, які ажыццяўляе кантроль за паводзінамі асуджанага, не выязджаць па асабістых справах даўжэй, чым на адзін месяц, за межы раёна месца жыхарства.

Як пісала раней “Народная Воля”, не так даўно суд Глыбоцкага раёна вынес прысуд яшчэ аднаму былому намесніку старшыні Браслаўскага райвыканкама 36-гадоваму **Максіму Чагарыну**. Яго прызналі вінаватым у перавышэнні службовых паўнамоцтваў, учыненых з карыслівай зацікаўленасці, і прыгаварылі на 3 гады 3 месяцы пазбаўлення волі, але, як і ў выпадку з Пліско, з адтэрміноўкай на 2 гады.

Ну а зараз у Віцебскім абласным судзе разглядаецца крымінальная справа экс-старшыні Браслаўскага райвыканкама **Уладзіміра Дранеўскага** і яго жонкі **Алены,** былога начальніка аддзела эканомікі райвыканкама. Дранеўскаму прад’яўлены абвінавачанні адразу па сямі артыкулах Крымінальнага кодэкса.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Министр романсов

По сообщению государственного информационного агентства БЕЛТА, у нас работает министром финансов большой оптимист. Во всяком случае такой вывод можно сделать из его выступления в Совете Республики во время принятия закона о государственном бюджете на 2020 год. Цитируем: «Мы рассчитываем, что среднемесячное увеличение заработной платы составит около 80 белорусских рублей в расчете на одного бюджетника по сравнению со средней заработной платой текущего года. В целом же средняя зарплата бюджетника в следующем году превысит 920 рублей».

В принципе, такому заявлению господина Ермоловича можно было бы только обрадоваться. Если бы не несколько «но».

Во-первых, сам же Максим Леонидович несколько ранее заявил: «Суммарное ухудшение условий для нас оценивается в 1,9 миллиарда рублей в 2020 году. Есть целый ряд негативных факторов, связанных не только с Российской Федерацией и нашими взаимоотношениями в нефтегазовой сфере, но еще и с текущим состоянием внешних рынков, ценами на базовые продукты, которыми торгует Беларусь»

И временное расстояние между этими двумя текстами, исходящими из уст главы белорусского Министерства финансов и распространенными одним и тем же средством массовой информации, – всего четыре дня. 29 ноября господин Ермолович говорит о том, что условия серьезно ухудшились, а 3 декабря, набрав полную грудь воздуха, обещает поднять среднюю зарплату бюджетникам. И это если учесть, что – опять процитируем министра – «бюджет в номинальном выражении остается на уровне текущего года, притом что расходы по консолидированному бюджету должны возрасти на 9,3 процента».

То есть бюджет не увеличивается, расходы по нему возрастают, условия пополнения казны ухудшаются на 9 с лишним миллиардов, но мы полны оптимизма. Впору сопровождать выступления главного финансиста страны гитарным перезвоном, чтобы уж в точности получилось по поговорке: «Финансы поют романсы».

Это первое.

Теперь немного о втором.

Следующий год у нас сильно предвыборный. Очень даже, я сказал бы, предвыборный. Спорить можно о терминах, и то – преимущественно в кругу оппозиции, но факт остается фактом: выйдет к трибуне Палаты представителей неутомимая госпожа Ермошина и со спокойствием, напоминающим о крепости брони и быстроте танков, пообещает провести кампанию в срок и без потерь. А далее все мало-мальски ответственные правительственные лица начнут говорить о том, как решительно улучшится жизнь после переизбрания первого лица страны на очередную каденцию. Будем даже считать, что они будут говорить все это абсолютно искренне. Ну, и господин Ермолович среди них тоже в очередной раз зальется соловьем.

Мы все это уже проходили неоднократно. Особо успешно – в 2010–2011 годах, когда после разгула, с позволения сказать, демократии вдруг с прилавков начал исчезать сахар, поднялась цена на гречку, и разгулявшиеся демократы, вернувшись на некоторое время домой из «американки», внезапно узнали, что жить стало, конечно, намного веселее, но совсем не лучше. При этом все начальники успешно забыли, что они же в своих публичных выступлениях обещали, что улучшение непременно наступит сразу же после выборов и уже практически навсегда. Еще минута – и новое поколение белорусов точно жило бы при коммунизме, если бы все эти обещания исполнились.

Вам не кажется, что сейчас нас ждет примерно то же? Поймите правильно: я вовсе не собираюсь сеять панику, да если бы и хотел, мне главный редактор не позволил бы. Но когда министр финансов сначала говорит о том, что ситуация ухудшилась, а потом блещет оптимизмом, то просто очень хочется знать: где, в каких именно закромах родины – и чьей родины! – отыскал он основания для этого оптимизма спустя, повторюсь, всего четыре дня.

Какому же Максиму Ермоловичу верить – исполняющему жестокий романс об ухудшении бюджета от 29 ноября или же пылкую любовную песнь о благодеяниях по отношению к бюджетникам от 3 декабря? Может быть, за эти четыре дня он успел взять деньги у сотрудников силовых органов и перераспределить их учителям, врачам и низкооплачиваемой части государственных идеологов (они ведь у нас – тоже бюджетники)? Не похоже. Он-то их, наверное, с удовольствием взял бы, но кто же их отдаст? Разве что силовики; у идеологов хрен или редьку отобрать можно, а деньги – дудки! Помните, сколько раз за последние годы у нас сокращали заместителей главы Администрации президента по идеологии? А они всё вырастают и вырастают, как головы у Лернейской гидры, с которой абсолютно безрезультатно пытался некоторое время бороться Геракл. Потом, правда, получилось, но так ведь это – потом.

Народ, конечно, и это вынесет. Хотя в очереди к кассе много чего придется наслушаться. Уже после выборов. Когда соловьиное пение министра финансов утихнет.

ПАЛІТКУХНЯ

«Спыніць будаўніцтва АЭС – гэта як пад цягнік класціся...»

*Ніводная з палітычных партый не здолее самастойна сабраць 100.000 подпісаў у падтрымку свайго кандыдата ў прэзідэнты. Дэмакратычнай супольнасці трэба як мага хутчэй вызначыцца з фарматам удзелу ў прэзідэнцкай кампаніі і адзіным кандыдатам. Так лічыць палітолаг і журналіст **Аляксандр Класкоўскі.***

– Палітолаг Валерый Карбалевіч не выключае, што, паколькі вымалёўваецца даволі жорсткі сцэнарый прэзідэнцкіх выбараў, улада можа ўвогуле не зарэгістраваць апазіцыйнага кандыдата, – *выказаў Класкоўскі свае думкі падчас пасяджэння экспертнага клуба, прысвечанага вынікам парламенцкай кампаніі.* – І паколькі рэсурсаў у апазіцыі мала, трэба ўжо ўчора было абмяркоўваць, што рабіць далей! Мусіць быць нейкая каардынацыйная пляцоўка. Трэба сапраўды садзіцца за адзін стол разумным людзям і між сабой па гамбургскім рахунку дамаўляцца.

Але, кладучы руку на сэрца, неабходна прызнаць: сёння ніводная партыя паасобку 100.000 подпісў не збярэ. Думаю, нават правацэнтрысцкая кааліцыя пад вялікім пытаннем...

На мой погляд, адзінага кандыдата лепей выбіраць кансэнсусам. І ўжо сёння трэба прэзентаваць гэтага чалавека грамадству. Я скажу, можа, непрыемную рэч, але ніхто з лідараў традыцыйнай апазіцыі на такую ролю не мусіць высоўвацца. Добрыя, разумныя людзі, але іх народ не прыме...

Можа, патрэбны нейкі ўмоўны беларускі Зяленскі – пры ўсёй умоўнасці паралелі, таму што вельмі розныя палітычныя рэальнасці ва Украіне і Беларусі. Зяленскі не радыкалізмам браў, іншым. «Я свой!» – казаў ён.

І адсюль другая праблема – мусіць быць выразнае пасланне да людзей. Трэба сапраўды думаць, пра што гаварыць. Спыніць будаўніцтва АЭС – гэта як пад цягнік класціся. Ці патрабаваць адстаўкі Лідзіі Ярмошынай... На што распыляць сёння рэсурсы і выпускаць пару з катла на такія другарадныя і нерэалістычныя рэчы? Трэба канцэнтравацца на галоўным.

Марына КОКТЫШ.

ХОЦЬ СТОЙ, ХОЦЬ ПАДАЙ

Пришел читатель с жалобой

В общем-то, это обычное дело, «черный хлеб» нашей профессии. В редакцию «Народной Воли» ежедневно пишут, звонят, приходят на прием к главному редактору десятки читателей. Но когда бобруйчанин **Валерий Михайлович Сидоренко** после приветствия достал из пакета свое письмо, весь наш коллектив ахнул. Это была бумажная простынь чуть ли не в человеческий рост. И текст на ней написан (я даже сказала бы, нарисован) от руки, причем печатными буквами – маленькими-маленькими, как детская лапша «Звездочка». Или как муравьи – такие же черненькие букашки. Только литеры на бумаге, естественно, не копошились клубком, а были выстроены очень плотно друг к другу и ровными строчками. В общем, уникальный пример современной каллиграфии.

После нескольких минут онемения мы в редакции, конечно, не удержались от вопроса:

– Вы, наверное, писали свое письмо не один день?

Валерий Михайлович ответил с гордостью:

– Не один месяц!

Что ж, на этом беседу можно было бы закончить, интересоваться сутью жалобы Сидоренко дальше не имело смысла. Но Валерий Михайлович приехал из другого города и жаждал человеческого общения. Он рассказал, что ищет справедливости с 2012 года. Обращался в Следственный комитет и Генеральную прокуратуру, хотел попасть на прием к главе Администрации президента – создавал для них такие же впечатляющие рукописные послания. Но «злые люди» не обращают на его жалобы внимания, и правды он почему-то не нашел…

– Кто же может это прочитать?! Какой человек разберет сии «доисторические» письмена? – не удержалась я от восклицания.

Пожилой человек посмотрел на меня печально: видно, такое он слышал уже неоднократно.

Обижать читателя не в наших правилах, сели разбираться устно: в чем же, по его мнению, проблема жизни? Оказалось, всё довольно предсказуемо: врачи-вредители регулярно выписывают Сидоренко не те лекарства. От этого у Валерия Михайловича, по его твердому убеждению, весь организм пришел в негодность вплоть до паралича и слепоты. Однако приехал-то он из Бобруйска самостоятельно, и письма такими убористыми буквами человек без хорошего зрения, естественно, не напишет. Хотя официальный диагноз у Сидоренко действительно есть и довольно тяжелый: фибромиалгия. Это хроническое заболевание, В.М.Сидоренко имеет 2-ю группу инвалидности. Но чем же здесь поможет редакция «Народной Воли»? И тогда наш читатель, словно заподозрив неладное, поднял пытливый взгляд:

– А вы на чьей стороне?

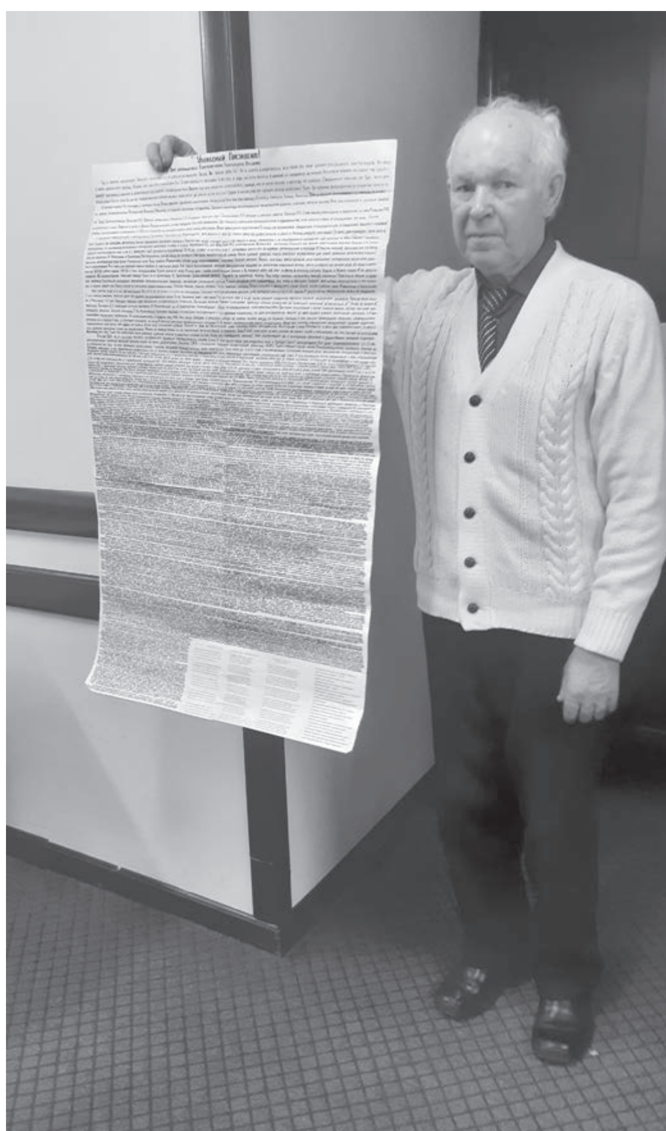
Сейчас будет шить политику, удрученно подумала я. И предложила единственный, как мне показалось, выход из ситуации:

– А давайте мы напечатаем в газете вашу фотографию с письмом в руках. Вот эта каллиграфия действительно уникальный случай!

Лицо Валерия Михайловича просветлело:

– Спасибо!

В это мгновение я подумала, что, пожалуй, главная проблема нашего читателя из Бобруйска – одиночество, заброшенность. В огромном мире он, наверное, чувствует себя таким же маленьким и скрюченным, как его черненькие буквы-букашки. И его невообразимо причудливые гигантские письмена во все инстанции, во все пределы есть не что иное, как отчаянная попытка обратить на себя внимание. Что называется, вечный зов… И знаете, в такую ловушку может попасть со временем каждый. Ох, старость – не радость.

Елена МОЛОЧКО.

Фото Алеся СИВОГО.

ПЕРАСЛЕД

Павел СЕВЯРЫНЕЦ: «Прыйшоў на суд з «трывожнай торбай»

У Беларусі пачаліся масавыя суды над актывістамі. Ім прысуджваюць вялізныя штрафы.

Учора ў судзе Цэнтральнага раёна Мінска разглядаліся адміністрацыйныя справы ўдзельнікаў перадвыбарных пікетаў і мітынгаў 8 і 16 лістапада.

Паўла Севярынца аштрафавалі на 1275 рублёў за перадвыбарную акцыю «Сход вольных людзей», якая прайшла ў сталіцы 16 лістапада.

Наста Гусева за ўдзел у «Сустрэчы свабодных людзей», якую арганізаваў блогер NEXTA на плошчы Свабоды ў Мінску 8 лістапада, павінна заплаціць 765 рублёў.

Андрэй Кудзік і **Уладзімір Цыгановіч** аштрафаваны на 765 рублёў кожны, **Арцём Чарняк** – на 1275 рублёў.

Вольгу Нікалайчык аштрафавалі на 1275 рублёў за тое, што яна раздавала ўлёткі з заклікам прыйсці на акцыю «Сустрэча свабодных людзей» 15 лістапада. У дадатак яе асудзілі 2 снежня за акцыі, якія адбыліся 8 лістапада і 16 лістапада, і вынеслі пастанову аб прыцягненні да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу ў памеры 50 базавых велічынь (1275 рублёў).

За «дробнае хуліганства» штраф па 765 рублёў атрымалі таксама «маладафронтаўцы» **Максім і Дзяніс Урбановічы**.

Суды над актывістамі працягнуцца і сёння, але гэтым разам у судзе Маскоўскага раёна.

– Гэты прысуд павінен быў даць адказ на пытанне: "Ці зацікаўлена сённяшняя ўлада ў масавых пратэстах за незалежнасць?" – кажа **Павел Севярынец**. – І адназначны адказ такі: зацікаўлена. Калі б гэта было інакш, то зараз я сядзеў бы на "сутках".

А паколькі я на свабодзе, то гэта азначае, што ўлада, магчыма, спадзецца выкарыстаць пратэсты за незалежнасць у перамовах з Уладзімірам Пуціным. На кароткі час інтарэсы беларускай улады і беларускай грамадскасці супалі.

– Пасля суда вас затрымалі…

– Мяне павезлі ў Фрунзенскі РУУС, каб скласці пратакол па яшчэ адной адміністрацыйнай справе – за заклікі на плошчу. Папрасілі даць тлумачэнні на відэа, і я пад запіс сказаў, што міліцыянеры, якія давалі прысягу абараняць незалежнасць краіны, таксама павінны далучацца да акцый у абарону суверэнітэту Беларусі.

Пасля гэтага я адмовіўся падпісваць пратакол і быў вызвалены. Шчыра кажучы, было крыху нечакана, бо ўжо быў з "трывожнай торбай", якую перад судом заўсёды збіраю на выпадак, калі дадуць не штраф, а некалькі сутак адміністрацыйнага арышту. Гэтым разам абышлося…

Віктар ШПАК.

ЗНАЙ НАШИХ!

Белоруска попала в список лучших бизнесменов по версии Forbes

Американское издание о бизнесе Forbes составило топ-30 предпринимателей до 30 лет в сфере производства и индустрии. В него попала 27-летняя белоруска Мария Дмитрук, которая родилась в Минске и, будучи подростком, переехала в Сан-Франциско.

«Иммигрантка из Беларуси Мария Дмитрук стала соучредителем Prodsmart в 2018 году: компания предоставляет ПО для управления производством на базе смартфонов, которое помогает предпринимателям малого и среднего бизнеса производить продукты быстрее, эффективнее и с меньшими затратами. Компания дает небольшим фирмам доступ к типу передового ПО для управления производством, которое используют крупные производители. Prodsmart привлек пять миллионов долларов и планирует, что в 2020 году выручка составит 2,3 миллиона долларов», – цитирует kyky.org то, что написали о белоруске авторы списка Forbes.

Сейчас Мария живет в Калифорнии. Она окончила Гавайский тихоокеанский университет.

ЭКСПЕРЫМЕНТ

Вяскоўцаў вучаць раздзяляць смецце

У вёсках Гродзенскага раёна камунальныя службы ўсталявалі кантэйнеры для раздзельнага збору смецця. Пакуль толькі ў некалькіх сельсаветах.

У Падлабенскім і Сапоцкінскім сельсаветах ЖКГ Гродзенскага раёна абсталявала каля 30 сучасных кантэйнерных пляцовак. Замест металічных бакаў паставілі 148 каляровых ёмкасцяў для розных відаў смецця – паперы, пластыку, шкла і змешаных адходаў. Кошт паслугі па вывазе смецця ад гэтага не змяніўся.

Паводле назіранняў супрацоўнікаў ЖКГ, людзі па-рознаму паставіліся да наваўвядзення. Адны адразу пачалі раздзяляць адходы, другія па звычцы кідаюць усё смецце ў адзін кантэйнер. Амаль пустымі застаюцца кантэйнеры для шкла, паколькі шкляную тару здаюць у прыёмныя пункты.

У некаторых аграгарадках на кантэйнеры давялося вешаць замкі, паколькі вяскоўцы пачалі скідваць туды ўсё бытавое смецце без разбору. Праблемай стала і тое, што людзі прывозяць і пакідаюць на пляцоўках буйнагабарытныя рэчы. І такая практыка стала амаль штодзённай.

Камунальнікі прызнаюць, што задумка з раздзяленнем смецця вясковымі жыхарамі пакуль рэалізоўваецца не вельмі актыўна. Каб людзі пачалі рабіць гэта больш добрасумленна, іх трэба нечым зацікавіць, але пакуль ніхто не прыдумаў чым.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

НЕСТАНДАРТ

Як гродзенец змагаецца з ямамі на дарогах

Павел Коўшаль год таму зарэгістраваўся на сайце 115.бел і пакінуў больш як 130 заявак. Аб тым, як гродзенец імкнецца зрабіць свой горад больш камфортным, распавядае наш карэспандэнт.

ДАВЕДКА

«Мой горад» 115.бел – гэта беларускі партал, які існуе ў выглядзе сайта і мабільнага дадатку і служыць як сэрвіс для адпраўкі грамадзянамі запытаў, якія тычацца жыллёва-камунальных паслуг і гарадской гаспадаркі. Мэта сэрвісу 115 спрасціць працэс узаемадзеяння гараджан і служб ЖКГ.

Схема працы партала такая: карыстальнік рэгіструецца на сайце, змяшчае там запыт, які пасля мадэрацыі накіроўваецца ў падраздзяленні гарвыканкама альбо ў гарадскія службы для выканання. Пасля адпраўкі запыту карыстальнік можа бачыць статус яго апрацоўкі і вынік выкананай работы ў фармаце здымкаў «было-стала».

«Мне надакучыла трапляць у адныя і тыя ж ямы»

Большасць заявак, якія Павел дасылае на сайт 115.бел, тычацца ям на дарогах Гродна і люкаў, што праваліліся.

– У нас у сям'і дзве машыны, я плачу адпаведныя страхоўкі і дарожныя зборы, то чаму з-за чужых касякоў мушу яшчэ за свае грошы рабіць рамонт? – справядліва заўважае Павел. *– Надакучыла трапляць у адныя і тыя ж ямы і выбоіны на дарогах! А люкі, якія прaселі, калдобіны на дарогах ніхто не выпраўляе гадамі. Чаму?*

На сайт 115.бел Павел патрапіў выпадкова, але пагалядзеў, як ён працуе, і пачаў фатаграфаваць усе пашкоджаныя ўчасткі дарог, фіксаваць адсутнасць асвятлення і дасылаць свае заўвагі на рэагаванне. Найперш гэта датычылася дарогі, па якой Коўшаль ездзіць на працу.

– Спыняюся, раблю здымак з прывязкай да мясцовасці, каб месца было пазнавальным і людзі, якія будуць гэта выпраўляць, маглі зразумець, чаго я ад іх хачу, а потым закідваю гэта ў камп'ютар, – паказвае Павел. *– На сайце я ўжо зарэгістраваны і таму раблю новую заяўку, стаўлю паметку, да прыкладу «люк прасеў», і размяшчаю здымак. Цяпер яшчэ можна паставіць геаметку, што зручна.*

Заяўкі выконваюцца ўсяго на 30 працэнтаў

Першую заяўку Павел размясціў на 115.бел 6 лістапада 2018 года. Яна датычылася дарогі на плошчы Дзекабрыстаў у Гродне. Ямы, паводле слоў хлопца, былі сантыметраў па 15, кіроўцам даводзілася выязджаць праз суцэльную лінію на сустрэчную паласу, каб іх аб'ехаць. Яму пісалі ў адказ: заяўкі прыняты, працуем… Але праз некалькі месяцаў яміны разрасліся, іх стала больш.

– Зімой мне напісалі, што нічога зрабіць не могуць, бо не дазваляе надвор'е, – згадвае Павел. *– А выканалі заяўку толькі 1 ліпеня 2019 года. І тое, я лічу, толькі таму, што там ужо папросту было немагчыма праехаць.*

Не аднойчы хацелася плюнуць на ўсё гэта і перастаць выстаўляць новыя заяўкі, кажа Павел. Ды яно і зразумела: з амаль 140 пададзеных заявак зараз толькі трохі больш за 30 пазначаны статусам «Выканана».

– Наколькі я зразумеў, гэтыя сайт носіць толькі рэкамендацыйны характар, а арганізацыі, якія павінны рэагаваць на заяўкі, у большасці выпадкаў не робяць гэтага, – заўважае Павел.

Але гродзенец не складае рук – кажа, што і надалей будзе выстаўляць заяўкі на сайт. Хаця ён не вельмі задаволены гэтым сэрвісам, але лічыць, што ён прыносіць пэўную карысць.

Павел Коўшаль.

– Некаторыя заяўкі могуць быць выкананы і на працягу тыдня, – канстатуе Павел. *– Да прыкладу, гулялі з сям'ёй па мікрараёне «Альшанка», я зрабіў здымкі вулічных ліхтароў, якія не працуюць, і на працягу тыдня замянілі лямпы, разбіты плафон, і ўсё працуе.*

«Вы, нагружаеце нас непатрэбнай працай»

Актыўная дзейнасць Паўла на сайце, зразумела, выклікае незадаволенасць тых, хто мусіць выконваць ягоныя заяўкі. Так, ён распавядае, што ў адказ тыя ці іншыя службы пішуць: выязджалі на месца, праверылі вышыню люка над асфальтам, і яна адпавядае норме. Маўляў, вы нагружаеце нас непатрэбнай працай.

Павел у сваю чаргу адказвае, што, праехаўшы на машыне, адчувае грукат падвескі, але, паколькі дарога ажыўленая, не можа там спыніцца і правесці замеры. І задаецца пытаннем: чаму ён павінен выконваць гэтую працу за тых, хто атрымлівае за яе грошы?

«У мяне ёсць магчымасць параўнаць»

Паводле роду сваёй дзейнасці Коўшаль часта бывае за мяжой і можа параўнаць дарогі ў Беларусі і на Захадзе. Паводле яго назіранняў, праблемы з інфраструктурай існуюць у любой краіне.

– Але справа ў тым, што з праблемамі, якія там узнікаюць, яны спраўляюцца значна лепш, – упэўнены Павел. *– Апошнім разам быў у Чэхіі. Дарогі там значна лепшыя. У нас летам асфальт плавіцца і ёсць абмежаванні на рух тых жа «цяраў» у дзень. А там едзеш – сонца бліщчыць на дарожнай паласе, і на ёй няма ніякай каляіны, як на нашых дарогах. Усё роўненька, як шкло. А транспарту, паверце, там не менш чым на нашых дарогах.*

Прычына, на думку Паўла, у тым, што многія працы пры будаўніцтве тых жа дарог робіцца ў нашай краіне нядобрасумленна.

– У Еўропе, калі ты бачыш на дарозе залатанае месца, то, праязджаючы, не адчуваеш, бо асфальт пакладзены ўпоравень з астатнім палатном. А ў нас абавязкова альбо праваліўся, альбо тырчыць. Чаму так?

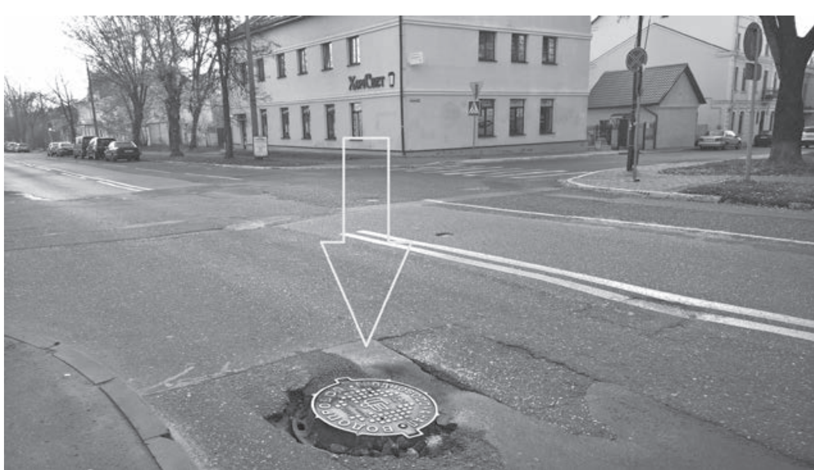
«Жадаючых дапамагаць няма»

Павел займаецца размяшчэннем заявак на 115.бел ужо год, але, кажа, за гэты час да яго ніхто не далучыўся. Толькі адзін чалавек у каментарыях напісаў, што ідэя Паўла яго зацікавіла, і на гэтым усё.

– Мне здаецца, што людзі папросту не вераць ні сайтам, ні чыноўнікам. Занадта доўга выконваць сваю працу належным чынам лічылася неабавязковым, – разважае гродзенец. *– Часам бывае крыўдна, што 70 працэнтаў заявак не выконваюцца, але разумею, што кідаць гэтую справу ўжо нельга. Проста хочацца зрабіць лепш, каб камфортней было і мне, і іншым.*

Міхал КАРНЕВІЧ.

Такія здымкі Павел Коўшаль дасылае на сайт 115.бел.

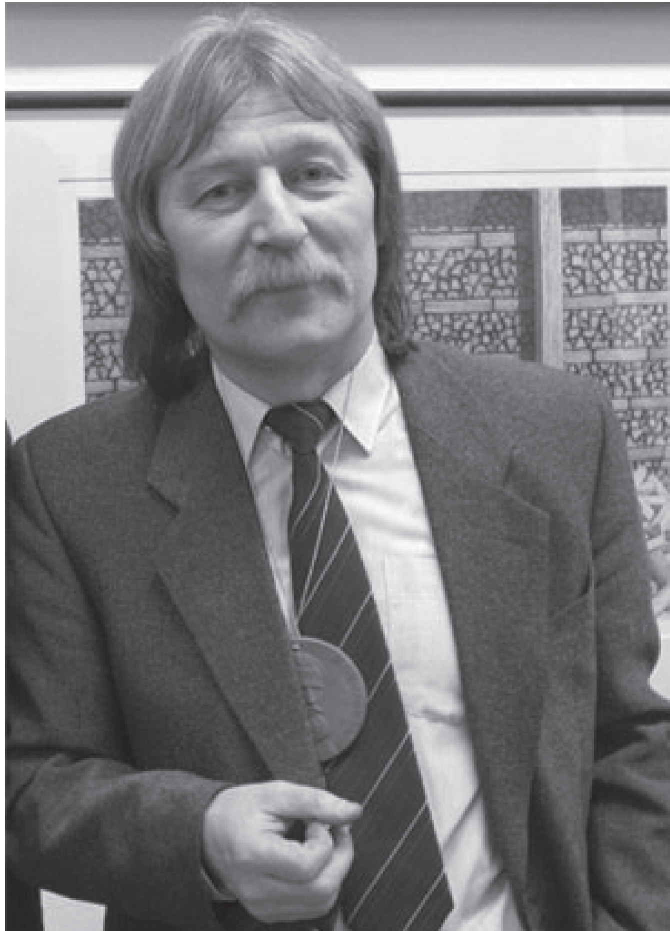
КУЛУАРЫ

Хто заменіць Рыгора Сітніцу?

Старшыня Беларускага саюза мастакоў адбыў на пасадзе два тэрміны і сыходзіць. Праўда, гучаць галасы з ідэяй перапісаць статут арганізацыі, каб Рыгор Сітніца ўсё ж такі застаўся. 17 снежня адбудзецца чарговы з'езд Саюза мастакоў, які абяцае быць нясумным.

– Я больш не збіраюся балатавацца, – *гаворыць пакуль яшчэ дзейны старшыня Саюза мастакоў* **Рыгор Сітніца** «Народнай Волі». – Як кажуць, «*я адплаціў народу, чым моц мая магла*»… Я сапраўды зрабіў для Саюза ўсё, што мог. А далей нехта іншы будзе кіраваць.

Я ўжо даўно не належу сабе: ні ўвечары, ні днём, ні раніцай. Таму крыху адпачну і займуся тым, чым хачу. Хай маладзейшыя, спрытнейшыя прыходзяць. Усё вызначана нашым статутам, які я не збіраюся парушаць.

– Чым вы ганарыцеся, якіх поспехаў дасягнулі за гады старшынства?

– Асноўнае дасягненне – за 6 гадоў у нас не адбылося ніводнага скандалу. Усё было ціха, мірна, паважна. І нават ва ўмовах фінансавай нішчымніцы мы нарасцілі наш патэнцыял. Мы перанеслі рэспубліканскія выставы на абласныя пляцоўкі, чаго ніколі не было. Гэта значнае дасягненне! Здолелі пашырыць нашу маёмасць – на паўтары тысячы метраў набылі новы цэх для скульптурнага камбіната. Мы зрабілі шмат розных культурных аб'ектаў, помнікі паставілі…

Саюз працаваў вельмі актыўна, нягледзячы на не вельмі спрыяльныя ўмовы, якія, відаць, далей будуць яшчэ больш неспрыяльнымі. Але трэба вучыцца выжываць у любых умовах, што мы і рабілі.

Ёсць, канешне, адзінкі, якія крытыкуюць нашу дзейнасць. Гэта такія людзі, якія маюць патрэбу заўсёды некага ўкусіць. Сярод тых, хто кідае камяні ў наш бок, няма ніводнага значнага мастака.

– Вядома, што некаторыя асобы нават Канстытуцыю перапісваюць, каб застацца ва ўладзе. Вам не прыходзіла ў галаву адкарэктаваць статут арганізацыі, каб была магчымасць працягнуць паўнамоцтвы?

– Мне самому такія думкі не прыходзяць, але ведаю, што падобныя ініцыятывы існуюць.

Мне хапіла двух тэрмінаў. Праўда, хапіла!

Я сыходжу з пасады старшыні саюза, але не ўцякаю з саюза. Я ж шмат гадоў працую не столькі старшынёй арганізацыі, колькі Сітніцам.

– Рыгор Сямёнавіч, а хто прыйдзе пасля вас? Каго вы асабіста падтрымліваеце? Можа, назавяце імя пераемніка?

– Я ўбачу сітуацыю на з'ездзе і тады прыму рашэнне, каго падтрымаць, а каго – не. Загадзя нічога сказаць не магу, бо нават не ведаю, хто з кандыдатаў узнікне.

Думаю, жарсці яшчэ ўспыхнуць на самім з'ездзе. Наш саюз аб'ядноўвае асоб, кожная з якіх мае сваё маркаванне і пазіцыю. Таму прыходзьце, нашы з'езды ніколі не бываюць сумнымі!

РАСКЛАДЫ

Хто прэтэндуе на пасаду старшыні?

«Народная Воля» пацікавілася, хто з мастакоў будзе балатавацца.

Пакуль расклады такія: калі верыць кулуарнай інфармацыі, вылучацца плануюць першы намеснік старшыні **Глеб Отчык** – яго падтрымліваюць графікі, мастак **Аляксандр Ксяндзоў**, скульптар **Генадзь Буралкін**, які ўзначальваў Саюз мастакоў у 1990–2001 гадах, а таксама старшыня Віцебскага аддзялення Саюза мастакоў **Святлана Баранкоўская.**

«На чале саюза павінен быць чалавек, якога добра ўспрымаюць чыноўнікі, добры менеджар, які змог бы дабіцца прэферэнцый, зрушыць эканоміку, – кажуць у калідорах Саюза мастакоў. – *Можа, нават і не мастак, а мастацтвазнаўца альбо менеджар, які добра арыентуецца ў сучасных тэндэнцыях і ўяўляе, у які бок развівацца».*

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Аляксандр КСЯНДЗОЎ: «Цяперашні саюз – рэлікт савецкай эпохі…»

Вядомы мастак Аляксандр Ксяндзоў – адзін з тых, хто прэтэндуе на пасаду кіраўніка Саюза мастакоў. Аляксандр Ксяндзоў некалі працаваў сакратаром Саюза мастакоў па выставачнай дзейнасці, але гэта яго першы замах на старшынства. «Народная Воля» пацікавілася, з якой праграмай ён плануе вылучацца.

«Хачу праверыць, ці засталося яшчэ нешта жывое ў нашым саюзе або не, – *гаворыць Аляксандр Паўлавіч*. – На маю думку, нашай арганізацыі патрэбна сур'ёзная рэканструкцыя. Цяперашні саюз – рэлікт савецкай эпохі. І многіх гэта задавальняе. А я хачу зрабіць яго больш сучасным, паставіць на бізнес-рэйкі, заняцца менеджментам. І зрабіць так, каб у Саюзе мастакоў перш за ўсё добра працавала эканоміка. Каб ён зарабляў грошы і каб мастакі ад паспяховай дзейнасці саюза таксама атрымлівалі дывідэнды. Хачу запрасіць сучасных кіраўнікоў, якія валодаюць мовамі, неабходна таксама перабудаваць выставачную дзейнасць, стварыць аддзел маркетынгу, запрасіць на працу мастацтвазнаўцаў, зрабіць акцэнт на міжнароднай дзейнасці, бо зараз яна на нулі.

Я вось яшчэ думаю: чаму пасаду старшыні саюза павінен займаць абавязкова мастак? Мастак – гэта арт-дырэктар. Але кіраваць эканомікай павінен той, хто мае эканамічную ці юрыдычную адукацыю. Я хачу, каб у саюз прыйшлі сапраўдныя топ-менеджары».

ДЛЯ ДАВЕДКІ

Грамадскае аб'яднанне «Беларускі саюз мастакоў» (БСМ) вядзе сваю гісторыю з 1938 года.

6–9 снежня 1938 года адбыўся I з'езд мастакоў Беларусі, на якім быў створаны Саюз савецкіх мастакоў БССР.

Надалей творчае аб'яднанне неаднойчы мяняла сваю назву, і ў выніку правапераемнікам Саюза мастакоў Беларусі стаў Беларускі саюз мастакоў.

Згодна са статутам, ГА «БСМ» займаецца развіццём беларускага выяўленчага мастацтва, стварэннем і захаваннем нацыянальных мастацкіх каштоўнасцяў.

Беларускі саюз мастакоў налічвае звыш тысячы сябраў.

З 28 снежня 2013 года пасаду старшыні БСМ займае Рыгор Сітніца.

Марына КОКТЫШ.

ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Александр Глеб устроил новогоднюю фотосессию с семьей

Красивое атмосферное фото выложила в интернет падчерица известного белорусского футболиста.

«У нас столько идей, и постепенно мы их превращаем в реальность, – рассказала Анастасия Губаревич. – *Одна из них была купить всем домашние костюмчики в одном стиле и превратить атмосферу в доме из обычной в праздничную. Мы ходили по разным магазинам, искали одинаковые комплекты. И вот что получилось!»*

Напомним, что Александр Глеб женат вторым браком – это случилось чуть более трех лет назад. Для его избранницы Светланы Губаревич, которая в свое время выиграла конкурс «Супермодель Беларуси», брак также повторный.

У Анастасии и Светланы двое детей. Дочь Светланы от первого брака Александр также называет своей дочерью.

Вера ВИР.

СВЕЦКАЕ ЖЫЦЦЁ

Вера Палякова з сынам трапілі ў казку пра Аладзіна

Філіп Кіркораў запрасіў беларускую актрысу з сынам на дзень народзінаў сваёй дачкі Алы-Вікторыі. Як нядаўна высветлілася, яны даўно сябруюць сем'ямі.

«Было адчуванне, што мы трапілі ў тэлевізар, столькі было вядомых, паважаных мной людзей!» – падзялілася ўражаннямі Вера Палякова-Макей.

Кіркораў зладзіў для дачкі сапраўдную ўсходнюю казку: дзень нараджэння прайшоў у стылістыцы дыснееўскага «Аладзіна». Рэстаран ператварыўся ў палац Аграбы, на ўваходзе гасцей сустракаў Джафар, а ўнутры іх чакалі ўсе іншыя атрыбуты любімага мультфільма імяніннніцы – чароўная лямпа, Джын, дыван-самалёт, усходнія прысмакі.

Спісу запрошаных пазайздросціў бы любы свецкі прадзюсар – Happy birthday Але-Вікторыі спяваў хор, у які ўвайшлі **Таццяна Наўка, Дзмітрый Пяскоў, Вольга Слуцкер, Лена Пярмінава, Цімаці, Вікторыя Шелягова, Андрэй Малахаў, Юлія Бараноўская, Сяргей Лазараў, Ані Лорак** і яшчэ сотня гасцей. Весела было і дарослым, і дзецям.

Апагеем свята стаў вынас торта ў выглядзе вазы з кветкамі, на якой сядзеў паўлін.

«З Днём нараджэння дзіўная, далікатная, разумная, гарэзная Ала-Вікторыя! – напісала Вера Палякова-Макей у сацыяльных сетках. – *Будзь здаровая і шчаслівая! Дзякуй велізарны @fkirkorov за запрашэнне, увагу і любоў».*

Аліна ВЕТРАВА.

На здымках: Сын Веры Паляковай і міністра замежных спраў Беларусі Арцём.

Вера Палякова з Філіпам Кіркоравым і дзецьмі.

ШОУ-БІЗНЕС

Саша НЕМА: «Адчуваю сябе сапраўдным беларусам!»

Спявак і аранжыроўшчык прызнаўся ў любові да беларускай мовы.

«Мне прыемна, што ўсё больш і больш гучыць беларуская мова, асабліва ад моладзі! – падпісаў артыст здымак разам з дзяўчатамі з групы «Лас-Вегас» у вышыванках. – Мне здаецца, што хутка гэта будзе модна! Адчуваю сябе сапраўдным беларусам!

Пабачымся ў навагоднюю ноч на канале АНТ!»

ПЕЧАЛЬНО…

Юрий ЕЛХОВ: «Неужели чиновники от культуры и кино не нашли времени принести к гробу писателя венок с траурными лентами?..»

Пару дней назад в одном из ритуальных залов Минска прошла церемония прощания с писателем и драматургом Анатолием Андреевичем Делендиком.

– Людей было много, даже очень много, – *говорит известный режиссер* ***Юрий Елхов***. – Пришли друзья, коллеги по писательскому цеху и просто почитатели таланта знаменитого белорусского литератора. Не было только ни одного представителя Министерства культуры Беларуси и киностудии «Беларусьфильм».

Позор!

Неужели чиновники от культуры и кино не нашли времени принести к гробу известного белорусского писателя венок с траурными лентами или на худой конец букет алых роз? Ну а напечатать некролог в центральной белорусской газете, принести соболезнование семье и близким покойного – просто были обязаны из элементарных моральных и человеческих соображений! Возможно, они вообще не знакомы с творчеством Анатолия Делендика? Возможно, они просто не знают, кто он такой?

Могу напомнить:

1. Его знаменитая драма «Вызов богам» шла во всех театрах Советского Союза и за рубежом. В то время он был самым знаменитым советским театральным драматургом.

2. По его сценариям снято семь фильмов.

3. За сценарий совместного с Чехословакией фильма «Завтра будет поздно» на Международном кинофестивале в Пльзене Анатолий Делендик получил приз за лучший сценарий и награжден словацкой медалью Яна Налепки.

4. Исторический фильм «Анастасия Слуцкая» (автор сценария Анатолий Делендик) вошел в золотой фонд белорусского кино. Он получил 17 наград на 11 Международных кинофестивалях, в том числе в США и в Китае. Только в белорусском прокате его посмотрело более миллиона зрителей. Ему посвящена статья в Белорусской энциклопедии. Фильм «Анастасия Слуцкая» упоминается также в учебнике «История Беларуси».

5. Издано 16 книг (последняя – сборник «Девицы-красавицы» – вышла в 2013 году).

6. В Белорусском государственном академическом музыкальном театре идет спектакль по пьесе Делендика «Жизнь и смерть Янки Купалы», а в Государственном большом академическом театре оперы и балета – балет «Анастасия» того же автора. В Мозырском, Бобруйском и двух минских театрах до сих пор идут спектакли по пьесам Анатолия Делендика.

7. Заслуженный деятель искусств Республики Беларусь.

8. Награжден партизанскими медалями и медалью Франциска Скорины.

9. Член трех творческих Союзов (писателей, кинематографистов, театральных деятелей) Беларуси и Гильдии сценаристов России.

10. Председатель секции драматургии Союза писателей Беларуси.

Можно было бы перечислять до бесконечности заслуги Анатолия Андреевича Делендика, но думаю, что этого уже достаточно для ликбеза чиновников от белорусской культуры и кино.

Похороны Анатолия Делендика организовывал его сын Андрей. За свой счет. Он был растерян, не знал, к кому обратиться за помощью. Я посоветовал: в Союз писателей. И они действительно подставили плечо – помогли с транспортом, нашли ритуальный зал…

Может, чиновники действительно плохо знают, кто такой Делендик? Ну умер старичок и умер!..

Поистине: «Нет пророка в своем Отечестве!»

У СОСЕДЕЙ

Дайнюс ЖАЛИМАС, председатель Конституционного суда Литвы:

«Конституция – это компромисс…»

*Экс-глава Объединенной гражданской партии, член белорусской общественной конституционной комиссии **Анатолий Лебедько** недавно встретился с председателем Конституционного суда Литвы **Дайнюсом Жалимасом**. Видео своего «крутого разговора» Лебедько выложил в интернет. «Народная Воля» выбрала оттуда наиболее интересные моменты.*

Кто является гарантом Конституции

Дайнюс Жалимас убежден: не президент, а именно Конституционный суд является гарантом верховенства Конституции.

– В некоторых странах президент записан как гарант Конституции, но это нельзя понимать буквально, потому что президент тоже подчиняется Конституции, – объясняет *Дайнюс Жалимас.* – И может отвечать перед Конституцией, может быть отстранен от должности путем импичмента именно за нарушения Конституции. Президент является одной из фигур политической власти. А чтобы политическая власть следовала Конституции, должен быть объективный арбитр, и это главное предназначение Конституционного суда.

Конституционный суд – гарант Конституции.

В Литве есть Высший административный суд, который контролирует акты низшей силы, начиная с приказов министра вплоть до актов локальных, самоуправления, в том числе занимается проверкой конституционности этих актов.

Но главные правовые документы государства – законы и другие акты парламента, правительства и президента и даже акты референдума – это всё компетенция Конституционного суда.

Почему председателю Конституционного суда не звонят из Администрации президента

Невозможно представить, чтобы Дайнюсу Жалимасу позвонили из Администрации президента и сказали к 12 часам явиться на какое-то важное совещание.

– Знаете, всякое в истории было, но я могу отвечать за себя: не было никогда такого, чтобы когда-то кто-то вызывал на ковер председателя Конституционного суда или другого судью Конституционного суда, потому что есть четкое понимание, что так действовать нельзя, – *говорит литовский судья.* – Такие действия могут привести к импичменту. Но, естественно, иногда приходится общаться по каким-то организационным протокольным вопросам, на торжественных мероприятиях, в данном случае общение неизбежно.

За что критикуют

Как 27 лет прожить в согласии и гармонии с Конституцией?

– В последние годы нет критики действий и решений Конституционного суда, но лет 10 назад иногда из уст отдельных политиков или министров можно было услышать, что Конституционный суд неправильно объясняет Конституцию, что он должен поступать другим образом. Но это уже тоже устоялось как неприемлемое. Политические заявления могут быть любыми. Но вот факт, который говорит об авторитете Конституционного суда: только 6–7 процентов решений Конституционного суда являются неисполненными. Это действительно очень низкий процент.

Иногда достаточно провозгласить, что некоторые положения закона не соответствуют Конституции. И этого хватает: они больше не применяются. Но иногда после решения Конституционного суда нужно принимать определенные действия – например, принять новое законодательство. И вот именно тут парламент не исполняет 7 процентов решений. У нас было, к примеру, решение по судейским пенсиям, и парламент не принял новое законодательство по этому вопросу. Но Конституция в Литве является прямо исполняющимся актом. Поэтому пенсии назначаются в прямом смысле с применением решения КС, так как из него следуют определенные правила назначения пенсий.

Любой человек может обратиться в Конституционный суд

– Любой гражданин Литвы может постучаться в двери Конституционного суда, но при определенных условиях, – *говорит Дайнюс Жалимас.* – Это право может реализоваться как последнее. Если вы прошли все инстанции, имеете на руках окончательное неоспариваемое решение и вы думаете, что суд применил к вам нормы законодательства, которые противоречат Конституции, вы можете обратиться в Конституционный суд. В течение четырех месяцев после даты вынесения последнего решения.

Это стало возможно недавно. Но это очень важное решение. Важно, чтобы человек имел возможность обратиться в Конституционный суд. Это как последняя надежда. Ну и граждане будут активнее интересоваться своими правами, жизнью страны. Это мотивирует и другие структуры власти, суды быть внимательными при вынесении решений. До этого была единственная возможность попасть в Конституционный суд – суд обязан обратиться к нам, если у него возникли сомнения в том, что применяемое законодательство соответствует Конституции. А сейчас сами суды знают: если не они обратятся, то гражданин обратится.

Конституция как общественный договор

Известно, что Александр Лукашенко поручил членам Конституционного суда подготовить новую Конституцию. Дайнюса Жалимаса это удивляет.

– Дал указание – конечно, это режет слух, – *высказывает свое мнение председатель Конституционного суда Литвы.* – Потому что в данном случае не может быть никаких указаний. Но когда сам Конституционный суд готовит Конституцию, а потом будет ее контролировать… Тоже возникают вопросы. Наверное, следовало бы искать другие механизмы, более демократические, вовлекая все общество в этот процесс.

Конституция – это общественный договор всех граждан, компромисс. Ее не создают по указанию президента. Участие только Конституционного суда в этом процессе – само собой, возникают вопросы…

ДОСЛОВНО

«Все изменения нужно рассматривать с государственной позиции»

Палате представителей предстоит присоединиться к работе по совершенствованию Конституции. Об этом вчера заявил А.Лукашенко на совместной встрече двух созывов Национального собрания.

«У нас уже накопился ряд вопросов, которые нужно сообща решать на уровне Основного закона, – отметил он. – *Поэтому, видимо, нам с вами, новым составом парламента, предстоит организовать и присоединиться к работе по совершенствованию нашей Конституции.*

Это как раз тот случай, когда можно проявить себя и принять участие в судьбоносном для государства проекте. Думаю, вновь избранные парламентарии понимают, какой уникальный шанс им выпал».

Он напомнил свое принципиальное требование – *«целью предполагаемых изменений должно быть совершенствование системы управления».*

«Прогрессивный мировой опыт мы преломляем через наши национальные ценности и традиции, уклад нашего общества. Все изменения вы должны рассматривать исключительно с государственной позиции, в интересах людей, которые живут на этой земле», – цитирует главу государства его пресс-служба.

У НАС

Как идет работа над альтернативной Конституцией?

На 10 декабря в Минске назначено заседание общественной комиссии, которая также разрабатывает свой вариант Основного закона. В ее основе – Конституция в редакции 1994 года.

Но презентация проекта Основного закона страны еще не состоится.

– У нас есть наработки двух рабочих групп, но между самими рабочими группами согласия нет, – *рассказал «Народной Воле»* **Мечислав Гриб** *(на фото в центре), который возглавляет общественную конституционную комиссию.*

– Одну группу возглавляет экс-судья Конституционного суда **Михаил Пастухов**, другую – юрист, директор Восточноевропейской школы политических исследований **Александр Добровольский**. Но консенсуса между ними нет. Например, Пастухов настаивает на том, что мы должны жить без президента, Беларусь должна быть парламентской республикой. А Добровольский считает, что Беларусь должна быть парламентско-президентской страной, но полномочия президента должны быть ограничены. И пока этот спор не решен! Поэтому на заседании комиссии, возможно, будем выносить этот вопрос на голосование.

Марина КОКТЫШ.

БОЛЬШАЯ ПОЛИТИКА

В ОБСЕ объявили о назначении нового спецпредставителя в трехсторонней контактной группе

*Действующий глава ОБСЕ Мирослав Лайчак сообщил, что Мартина Сайдика в трехсторонней контактной группе заменит швейцарский дипломат **Хайди Грау**.*

Об этом он сказал во время министерского совета ОБСЕ в Братиславе.

«Я хочу поблагодарить за прекрасную и ценную работу моего спецпредставителя в Украине и в трехсторонней группе Мартина Сайдика, а также официально объявить о назначении Хайди Грау его преемницей», – сказал Лайчак.

Посол Хайди Грау возглавляет отдел безопасности человека Федерального департамента иностранных дел Швейцарии с августа 2015 года. В 2012 году она была назначена руководителем целевой группы председательства ОБСЕ.

Ранее, с 1997 года, она занимала несколько дипломатических постов в Бёрне, Москве и Нью-Йорке.

В ФОКУСЕ

Всеобщая стачка во Франции: трудящиеся пошли в наступление

Граждане протестуют против предложенного властями проекта пенсионной реформы. В Париже не работает общественный транспорт.

Почти полностью парализовано железнодорожное сообщение как пригородных, так и скоростных поездов, отменены авиарейсы, закрыты детские учреждения и начальные школы, в колледжах и лицеях отменены занятия.

С призывом присоединиться к общенациональной стачке выступили два крупнейших профсоюза, объединяющих сотрудников полиции и жандармерии. Не будут работать почтовые отделения.

К государственным служащим примкнули и те, кто относится к иным категориям работников и имеет иные доходы, – это адвокаты и медики.

Все они называют реформу «грабительской», лишающей их существенной части пенсионных доходов и иных бонусов.

Ровно 24 года назад при президенте Шираке правительство тоже решило провести пенсионную реформу. После нескольких недель протестов власти отказались от своих планов.

По разным оценкам, стачку поддерживают свыше 60 процентов французов.

СОСЕДИ

Владимир Зеленский стремится к стандартам НАТО

Президент Украины Владимир Зеленский заявляет, что его страна укрепляет боеспособность армии и приближает все сферы обороны к стандартам НАТО.

Об этом он сказал во время торжественного собрания по случаю 28-й годовщины Вооруженных сил Украины в Киеве.

«Я убежден, что прочным фундаментом для ВСУ являются несколько очень важных вещей. Первая вещь – это развитие. Мы не стоим на месте, мы укрепляем нашу боеспособность и обучение, мы стараемся не на словах, на плакатах, а на деле приближать наше войско к стандартам НАТО», – подчеркнул Зеленский.

По словам президента, приближение к стандартам НАТО касается полноценного реформирования всех сфер обороны, военного управления, логистики, подготовки, вооружения и достойного обеспечения украинских военных и их семей.

Как известно, в НАТО действует около 2000 рекомендательных стандартов. В то же время до сих пор оставалось неопределенным то, какое количество стандартов должна внедрить Украина, чтобы говорить о полной оперативной совместимости своих вооруженных сил с натовскими.

СТИЛЬ

Мелания Трамп украсила Белый дом к Рождеству

На этот раз в традиционном стиле.

Каждый год первая леди США решает, как будет выглядеть Белый дом в праздничный сезон. Еще летом вместе с декораторами Мелания Трамп продумывает концепцию, цветовую гамму и степень пышности декора. В 2018-м американцы не оценили ее креатив – тогда жена президента расставила в коридорах резиденции красные елки, которые одним напомнили образы из сериала «Рассказ служанки», а другим – из фильма «Сияние».

На этот раз обошлось без экспериментов – в коридорах развесили белые звезды, а елки украсили золотыми шарами и шишками. Еще одна интересная деталь – адвент-календарь в виде Белого дома с пронумерованными окнами, обозначающими числа декабря. Концепция получила название «Дух Америки» и, по задумке Мелании, олицетворяет патриотизм.

Воплощать свои идеи в жизнь, то есть наряжать елки и развешивать звезды, первая леди пригласила волонтеров со всей страны. Сама она внимательно следила за процессом, а затем публично поблагодарила помощников.

ПРЫВАТНАЕ ЖЫЦЦЁ

Андрэй Канчалоўскі ўпершыню пракаментаваў стан дачкі

Шэсць гадоў таму рэжысёр Андрэй Канчалоўскі, які жанаты з былой актрысай Купалаўскага тэатра Юліяй Высоцкай, трапіў у ДТЗ, што стала фатальным для яго сям'і.

Дачка Маша, на той момант 14-гадовая, не была прышпілена рэменем бяспекі і атрымала сур'ёзную чэрапна-мазгавую траўму.

Урачы змагаліся за жыццё дзяўчынкі, яе ўвялі ў штучную кому. Пасля пра стан дзяўчынкі доўгі час нічога не было вядома.

Днямі Андрэй Канчалоўскі ў інтэрв'ю Уладзіміру Познеру, разважаючы пра сэнс жыцця, загаварыў пра дачку.

«*У Віктара Франкла галоўная філасофія: мець сілу – знайсці мэту,* – сказаў вядомы рэжысёр. – *Таму што жыццё без мэты бязмэтнае. Мая мэта, каб яна* (Маша. – **Рэд.**) *акрыяла. Гэта з'яўляецца сутнасцю майго жыцця і маёй жонкі Юлі. І гэта вера няўмольная…*»

ЭКОЛОГИЯ

Исландия запрещает тяжелое топливо

Исландия запретит судам, работающим на мазуте и других видах тяжелого топлива, заходить в свои территориальные воды. Ограничение вступит в силу с 1 января 2020 года.

Посмотреть на природу Исландии приезжают туристы со всего света, в том числе и на круизных лайнерах. По мнению местных властей, такие путешествия оказывают самое негативное воздействие на окружающую среду. Чтобы защитить остров и его естественные ландшафты, страна принимает радикальные меры.

Гудмундур Инги Гудбрандссон, министр окружающей среды Исландии, объясняет: «*Суда могут использовать легкие виды нефтяного топлива, пока не перейдут на другие источники энергии. Я надеюсь, в скором будущем это произойдет, но тяжелое жидкое топливо – самое грязное, поэтому чрезвычайно важно остановить его использование*».

Исландия станет первой страной, вводящей подобные ограничения в масштабах всего государства.

Региональные запреты уже есть в норвежских фьордах. Во время сгорания мазута частицы сажи выбрасываются в атмосферу, нанося вред не только здоровью людей, но и ускоряя таяние ледников.

10 снежня – Міжнародны дзень правоў чалавека

ПРАВЫ МОЖА БАРАНІЦЬ КОЖНЫ

Чалавек, яго правы і свабоды – найвышэйшая каштоўнасць

10 снежня ў календары Арганізацыі Аб’яднаных Нацый традыцыйны Міжнародны дзень правоў чалавека, звязаны з прыняццем у 1948 годзе Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека. Мала хто задумваецца, наколькі гэта важнае паняцце для любога жыхара нашай краіны, а яно ж тычыцца наўпрост кожнага з нас. Якім чынам? Бо ў аснове правоў чалавека ляжаць такія паняцці, як чалавечая годнасць, роўнасць, недыскрымінацыя.

Менавіта чалавечая годнасць з’яўляецца крыніцай правоў чалавека. Увесь комплекс правоў і свабод існуе менавіта дзеля абароны годнасці чалавека ад замахаў. Павага да чалавечай годнасці – гэта прызнанне самадастатковай каштоўнасці чалавека. Гэта прыняцце таго факта, што чалавек жыве дзеля рэалізацыі свайго ўласнага патэнцыялу, а не дзеля таго, каб служыць сродкам дасягнення мэт іншых людзей.

Роўнасць рэдка даецца ў падарунак. Ва ўсе часы людзі прыкладалі шмат намаганняў дзеля яе адстойвання. І не варта думаць, што замах на роўнасць – гэта нешта аддаленае ў часе і прасторы. Барацьба за яе кожны дзень ідзе вакол нас, грамадзяне вымушаны даказваць свае права не пакутаваць ад дыскрымінацыі. Гэта можна сказаць і пра людзей з любой формай інваліднасці, і пра беларускамоўных грамадзян, і пра прадстаўнікоў ромаў, ці, як іх звычайна называюць у народзе, – цыганоў.

У сённяшнім спецвыпуску газеты, прысвечаным Міжнароднаму дню правоў чалавека, эксперты беларускай праваабарончай супольнасці таксама падводзяць і пэўныя вынікі гэтага года, звяртаюць увагу на асноўныя факты парушэнняў і сітуацыю з правамі чалавека ў Беларусі ў цэлым.

Таксама важна падкрэсліць і станоўчыя моманты. Напрыклад, адзін з іх – з’яўленне на сайце Нацыянальнага прававога інтэрнэт-партала Рэспублікі Беларусь pravo.by аднаго з нарматыўна-прававых дакументаў на беларускай мове – Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб шлюбе і сям’і. Пра дыскрымінацыйныя падыходы пры стварэнні нарматыўных прававых актаў беларускія праваабаронцы заяўлялі даўно. Яшчэ ў снежні 2013 года праваабаронца Валянцін Стэфановіч звяртаўся ў Канстытуцыйны суд па пытанні адсутнасці заканадаўча замацаванага абавязку выдаваць нарматыўныя прававыя акты адразу на дзвюх дзяржаўных мовах. Аналагічныя звароты былі накіраваны ім суб’ектам, якія маюць права ініцыяваць такі зварот у суд: Палаце прадстаўнікоў і Савету Рэспублікі, Вярхоўнаму суду, Вышэйшаму гаспадарчаму суду і Адміністрацыі прэзідэнта. Аднак тады ні адзін орган улады не палічыў, што выданне законаў толькі на рускай мове з’яўляецца дыскрымінацыяй і парушэннем заканадаўства.

Валянцін Стэфановіч неаднаразова заяўляў, што дзяржаўныя інстытуцыі і чыноўнікі цалкам ігнаруюць праблему дыскрымінацыі беларускай мовы. А ў некаторых выпадках нават няслушна інтэрпрэтуюць заканадаўчыя нормы.

Менавіта дыскрымінацыя беларускай мовы паслужыла штуршком для стварэння грамадзянскай ініцыятывы “Справаводства па-беларуску”, накіраванай на пераклад справаводства ў дзяржаўных і іншых установах на мову тытульнай нацыі, якую ініцыяваў Ігар Случак.

Застаецца спадзявацца, што першая ластаўка ў выглядзе Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб шлюбе і сям’і па-беларуску не стане апошняй, а пакладзе пачатак мэтанакіраванай і паслядоўнай працы па стварэнні нарматыўнай прававой базы на роднай мове.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Алег ГУЛАК,
старшыня РГА “Беларускі Хельсінкскі камітэт”:

«Хоць сістэмных змен і не адбылося»

– У гэтым годзе сістэмных змен у галіне правоў чалавека, на жаль, не адбылося. Выбары, мы лічым, прайшлі традыцыйна сумна, яны далі шмат падстаў для крытыкі з боку праваабаронцаў.

З іншага боку, ва ўлад было разуменне, што ў рэпрэсіях трэба прытрымлівацца нейкіх межаў, якія не варта пераходзіць. Былі палітычныя працэсы, але суды не выносілі рашэнні, якія былі б звязаны з накіраваннем чалавека ў месца пазбаўлення волі. Напрыклад, крымінальная справа галоўнага рэдактара TUT.BY Марыны Золатавай завяршылася ўсяго толькі штрафам для журналісткі, хаця артыкул прадугледжваў і рэальнае зняволенне. “Справа БЕЛТА” наогул развалілася на судзе літаральна на дробныя кавалачкі. Яна пачыналася са шматлікіх затрыманняў, вобыскаў, былі задзейнічаны дзясяткі сілавікоў, а ў выніку, як у тым выразе: з вялікага грому – малы дождж. Шуму нарабілі, але пабаяліся выносіць жорсткія прысуды.

Тое самае і са справай былога палітвязня Зміцера Паліенкі. “Зляпілі” справу, якая максімум цягнула на адміністрацыйнае пакаранне, чалавеку пагражала шматгадовае зняволенне, але ўсё закончылася тым, што Паліенку далі “дамашнюю хімію”.

Адным словам, нейкія плюсы можна знайсці, хаця ў цэлым улады не выкарысталі тыя магчымасці ў паляпшэнні сітуацыі з правамі чалавека, якія можна было выкарыстаць.

Правы чалавека не сталі для дзяржавы прыярытэтам, але пры гэтым знешнія фактары ўплываюць на тое, што ўлады, як ужо казаў, не пераходзяць пэўныя межы. Мяркую, гэтыя самыя чыннікі будуць вызначаць працэсы і ў 2020 годзе.

Андрэй БАСТУНЕЦ,
старшыня ГА “Беларуская асацыяцыя журналістаў”:

«Не тая рэакцыя»

– Год пачаўся з таго, што працягнулася гучная “справа БЕЛТА”, а ў сакавіку быў вынесены прысуд галоўнаму рэдактару TUT.BY Марыне Золатавай. І дзякуй Богу, што судовае рашэнне не было звязана з пазбаўленнем волі, хаця на працэсе ўсе ўбачылі абсурднасць справы, якая была шытая белымі ніткамі.

Можна адзначыць, што ў гэтым годзе працягнуўся і пераслед журналістаў-фрылансераў за супрацоўніцтва з замежнымі СМІ, якія не маюць у Беларусі акрэдытацыю. А дакладней – ім проста яе не даюць і, такім чынам, наўмысна ставяць журналістаў у становішча па-за законам.

Праўда, быў пазітыўны момант, калі на працягу чатырох месяцаў судоў над фрылансерамі не было. Магчыма, гэта было звязана з тым, што ў Мінску праводзіліся Еўрапейскія гульні. У сталіцу з’ехаліся замежныя госці, прадстаўнікі СМІ, таму ўлады, відаць, вырашылі не псаваць карцінку. Да таго ж і напярэдадні парламенцкіх выбараў гэта было непатрэбна.

Але пасля гэтага справы за “працу без акрэдытацыі” зноў пачалі з’яўляцца, усё вярнулася на старыя рэйкі.

Варта сказаць, што выбары наогул уплывалі на сітуацыю з правамі чалавека ў розных галінах, у тым ліку і медыйнай. Мы праводзілі маніторынг асвятлення выбарчай кампаніі ў СМІ, былі адзначаны выпадкі, калі кандыдатаў пазбаўлялі законнага права выступіць у дзяржаўных сродках масавай інфармацыі. Апошнія наогул пачалі надаваць увагу выбарам, калі пачаўся працэс галасавання, каб заклікаць выбаршчыкаў на ўчасткі.

Трэба дадаць, што ў гэтым годзе ўзмацніўся ціск і на блогераў, а ў асаблівасці – рэгіянальных. Прадстаўнікі ўлады заўважылі, што ў рэгіёнах блогеры пачалі фарміраваць грамадскую думку, чаго раней не было заўважана. Суды над блогерамі, крымінальныя справы, штрафы – гэта ўсё рэакцыя на тое, каб захаваць кантроль над інфармацыйнай прасторай.

Мяркую, што ў наступным годзе прадстаўнікам незалежных СМІ прасцей не будзе, у год прэзідэнцкіх выбараў ціск на іх узмацніцца. Хаця не выключаю, што гэта будзе залежаць і ад знешнепалітычнай сітуацыі.

ЗАПРАШАЕМ!

Афіша Дня правоў чалавека ў Мінску

10 снежня ў Мінску ўрачыстае мерапрыемства пачнецца ў 15.00 на пляцоўцы “Тэрыторыя правоў” (вул.Ложынская, 16–404, метро “Уручча”) з адкрыцця выставы, прысвечанай смяротнаму пакаранню.

У межах выставы будзе прадстаўлены праект “Вышэйшая мера пакарання” беларускага фотажурналіста **Сяргея Балая**.

10 снежня на пляцоўцы адбудзецца ўручэнне адразу дзвюх прэмій у галіне правоў чалавека:

– Нацыянальная прэмія за дасягненні ў галіне правоў чалавека. Беларуская праваабарончая супольнасць традыцыйна, адзінаццаты раз, вызначыць лаўрэатаў у трох намінацыях: “Праваабаронца года”, “Журналіст года” і “Кампанія/ініцыятыва года”;

– Прэмія імя Францішка Аляхновіча за найлепшы твор, напісаны ў зняволенні. Яна была заснавана ў 2013 годзе Беларускім ПЭН-цэнтрам сумесна з Радыё Свабода.

Падчас мерапрыемстваў таксама будуць абвешчаны вынікі конкурсу фотаздымкаў, які ладзіць праваабарончая пляцоўка “Тэрыторыя правоў” да Дня правоў чалавека.

Акрамя мерапрыемстваў у Мінску праваабаронцы рыхтуюць свае праграмы і ў іншых гарадах.

Кожны чалавек павінен валодаць усімі правамі і ўсімі свабодамі, што абвешчаны гэтай Дэкларацыяй, без якога б там ні было адрознення, як, напрыклад, у адносінах расы, колеру скуры, полу, мовы, рэлігіі, палітычных або іншых перакананняў, нацыянальнага або сацыяльнага паходжання, маёмаснага, саслоўнага або іншага становішча.

Апрача таго, не павінна рабіцца ніякага адрознення на аснове палітычнага, прававога або міжнароднага статусу краіны або тэрыторыі, да якой чалавек належыць, незалежна ад таго, ці з’яўляецца гэта тэрыторыя незалежнай, падапечнай, несамакіравальнай або як-небудзь інакш абмежаванай у сваім суверэнітэце.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, артыкул 2)

ВЫНІКІ ГОДА

Алесь БЯЛЯЦКІ:

«Дзяржава б’е па кішэні незадаволеных людзей»

– Падводзячы вынікі года, даводзіцца прызнаваць, што вялізныя праблемы ў галіне правоў чалавека, якія былі закладзены аўтарытарнай уладай за папярэднія дзесяцігоддзі, засталіся, – *адзначае праваабаронца*. – Ніякіх сур’ёзных прарываў, на наш погляд, не адбылося. Мы маем недэмакратычнае заканадаўства, якое моцна абмяжоўвае правы і свабоды грамадзян. Аўтарытарызм абараняецца выгаднымі для яго законамі.

Ёсць вялікія абмежаванні і забароны на свабоду сходаў. Гэта з’яўляецца асноўнай прычынай бясконцых адміністрацыйных судовых працэсаў. У гэтым годзе ўжо было больш за дзвесце такіх судоў. Хаця ўдзельнікі масавых акцый і нават адзіночных пікетаў проста хацелі звярнуць увагу на сур’ёзныя праблемы ў жыцці нашага грамадства, якія тычацца ўсіх. Але ўлады не хочуць бачыць гэтыя праблемы і караюць удзельнікаў акцый. Трэба сказаць, што штрафы вялікія. Такім чынам дзяржава б’е па кішэні людзей, незадаволеных несправядлівасцю ўлад.

Другі накірунак, які моцна рэпрэсуецца, гэта выраб і распаўсюджванне інфармацыі. Права на распаўсюджванне інфармацыі, як і права на мірныя сходы, гарантаваны Канстытуцыяй і міжнароднымі пагадненнямі, якія падпісала, але не хоча выконваць Беларусь. Тым не менш мы бачым, як на працягу года пераследаваліся неакрэдытаваныя журналісты. Але асноўны ўдар быў накіраваны на блогераў. Памятаем гучны крымінальны працэс над брэсцкім народным журналістам Сяргеем Пятрухіным, які крытыкуе ў сваім рэгіёне і карупцыю сярод чыноўнікаў, і здзекі праваахоўнікаў з простых людзей. Вось і вырашылі праз фальшывыя сведчанні міліцыянераў, праз суд фактычна заткнуць яму рот, і зараз ён абавязаны заплаціць амаль 10 тысяч долараў. Знялі, як кажуць, апошнія штаны, добра, што хоць не пасадзілі.

Ціснуць на блогераў з Оршы, Бярозы, Мінска… Відавочна, што ўлады баяцца распаўсюджвання праўдзівай, часта для іх непрыемнай інфармацыі, якая ідзе з першых вуснаў звычайных людзей.

Трэці момант, які варта адзначыць у гэтым годзе, – правядзенне парламенцкіх выбараў, якія, мы лічым, былі нахабна сфальсіфікаваны. Выбары атрымаліся фактычна нелегітымныя. Людзей з іншымі поглядамі проста не дапусцілі да дэпутацтва. Гэта тлумачаць захаваннем стабільнасці, але такая «стабільнасць» прыводзіць толькі да ўзлёту карупцыі. Нягледзячы на тое, што ідуць бясконцыя суды над высокімі чыноўнікамі за хабар, за перавышэнне паўнамоцтваў, карупцыя на ўсіх узроўнях глыбока ўелася ў цела улады. А выбараў як інструмента змен карумпіраванай улады ў дзяржаве няма.

У такой сітуацыі зразумелая нелюбоў улад да постаці Кастуся Каліноўскага, бо ён заклікаў уладу служыць народу. У нас атрымліваецца ўсё наадварот. Улада, як мы заўважаем, грэбуе людзьмі, не слухае нас, лічыць усіх нас няздольнымі недарэкамі і сама вырашае, што белае, а што чорнае, каго памілаваць, а каго пакараць.

Як мы ні б’ёмся за адмену смяротнага пакарання, тлумачым, што гэта нецывілізавана і негуманна, што так нельга, што ў Еўропе ніхто з намі не будзе рукацца, пакуль што нам не ўдаецца дагрукацца да чыгунных уладных ілбоў.

Таму карціна не вельмі вясёлая. Пасля выбараў мы бачым незвычайны ўсплёск рэпрэсій супраць грамадскіх актывістаў, блогераў і журналістаў. Зараз кожны дзень ідуць адміністрацыйныя працэсы. І ўсё гэта адбываецца падчас нервовага абмеркавання дакументаў па інтэграцыі з Расіяй, якія збіраюцца падпісаць у бліжэйшы час. Што будзе падпісвацца – невядома. Усё ў тумане. З думаючай інтэлігенцыяй, палітычна актыўнымі грамадзянамі ніхто не раіцца. Чарговы раз беларускі народ без яго згоды збіраюцца ажаніць.

Даводзіцца канстатаваць, што ўсе рэпрэсіўныя інструменты ўлады засталіся, яны нікуды не зніклі. Усе гэтыя ідэолагі, спецслужбы, АМАП, залежныя суды і бяззубая пракуратура засталіся і гатовы выконваць і перавыконваць план. У любы момант колькасць рэпрэсаваных можа павялічыцца ў дзясяткі разоў, што ўжо было ў сучаснай гісторыі Беларусі. Паліцэйская дзяржава, што і сказаць.

Што рабіць у гэтай сітуацыі? Хто нас можа абараніць? Толькі мы самі! Нам, грамадзянам Беларусі, неабходна дамагацца станоўчых змен у захаванні правоў чалавека ў краіне. І гэта магчыма!

Сёлета быў адменены артыкул, які прадугледжваў крымінальную адказнасць за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі. Супольныя намаганні людзей, чые блізкія адбываюць непрапарцыянальна цяжкія пакаранні па «наркатычным» артыкуле, прывялі да таго, што ўлады вымушаны былі пайсці на саступкі. У Брэсце працiўнікі будаўніцтва акумулятарнага завода, нягледзячы на рэпрэсіі і правакацыі з боку ўлад, дамагліся таго, што прадпрыемства «замарозілі». Адным словам, разам мы можам дасягнуць канкрэтных вынікаў, і гэта станоўчы момант.

Мы, грамадзяне, павінны самаарганізоўвацца, а не гуляць у гульні, якія навязваюць нам гэтыя самапрызначэнцы. Мы павінны адкрыта выказвацца, пратэставаць, адгукацца на несправядлівасць з боку ўлад, калі бачым і адчуваем яе. Трэба бараніць тыя правы, якія нам гарантаваны Канстытуцыяй. Мы не павінны дапускаць, каб лёс народа самастойна вырашаў адзін чалавек.

Я глыбока перакананы ў тым, што незалежнасць, дэмакратыя і правы чалавека ідуць у адной моцнай звязцы. Гэта той непахісны трыумвірат каштоўнасцяў, які, на мой погляд, і павінен вывесці беларусаў на чысты і шырокі шлях.

Падрыхтаваў Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ПАЗІЦЫЯ

Васіль ЗАВАДСКІ,
выканаўчы дырэктар сацыяльна-інфармацыйнай установы “ТаймАкт”:

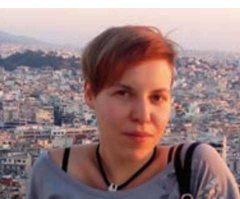
– Наша арганізацыя маніторыць сітуацыю ў месцах пазбаўлення волі, мы стараемся законнымі шляхамі дапамагаць людзям, якія там знаходзяцца і чые правы парушаюцца. І хачу адзначыць, што зняволеным на самай справе складана абысці турэмную цэнзуру, каб, скажам, накіраваць скаргу ў пракуратуру альбо нават скласці такую скаргу.

Практыка паказвае, што ў гэтым плане ў лепшы бок таксама мала што змяняецца. Гэта тычыцца і медыцынскай дапамогі вязням, і неаб’ектыўных праследаў, пакаранняў з-за дробязяў. У выніку чалавеку лёгка могуць вынесці дысцыплінарнае спагнанне за які-небудзь незашпілены гузік альбо няправільна выкананую каманду. І ніхто ж не адмяняў 411-ы артыкул Крымінальнага кодэкса, які прадугледжвае крымінальнае пакаранне за такія парушэнні, так што зняволенага пры жаданні і ў калоніі можна асудзіць на новы тэрмін.

Да слова, праваабаронцы ўжо неаднойчы казалі пра неабходнасць прыбраць гэты састарэлы артыкул 411 з Крымінальнага кодэкса, паколькі ён не адпавядае беларускаму заканадаўству ў сферы правоў чалавека і міжнароднаму праву. Ён развязвае рукі супрацоўнікам адміністрацый беларускіх турмаў і калоній, выкарыстоўваецца як сродак расправы і ціску на асобных вязняў па палітычных матывах альбо за спробу законным шляхам бараніць свае правы.

МЕРКАВАННЕ

Наталля МАНЬКОЎСКАЯ,
каардынатар ініцыятыўнай групы “Ідэнтычнасць і права»:

– У бягучым годзе Міністэрства ўнутраных спраў у чарговы раз адзначылася гамафобным каментарыем, і гэта сведчыць пра тое, што наша дзяржава не ставіцца да грамадзян, якія належаць да ЛГБТ-супольнасці, як да роўных.

На жаль, словы сілавікоў пацвярджаюцца і дзеяннямі. Мы даведаліся як мінімум пра дзесяць выпадкаў падстаўных спатканняў міліцыянераў з геямі. З імі знаёмяцца ў інтэрнэце, сустракаюцца, затым адвозяць у РУУС, дзе шантажыруюць і абражаюць. Часам фатаграфуюць і заносяць у нейкую базу. Вельмі прыкрая тэндэнцыя. Няўжо міліцыі больш няма чым заняцца?

Алена ТАНКАЧОВА,
праваабаронца:

– Бягучы год не быў адзначаны нейкімі асаблівымі падзеямі, якія маглі б сведчыць пра сістэмныя змены ў галіне правоў чалавека ў Беларусі. Сёння мы маем цэлы комплекс нявырашаных праблем, якія назіраем на працягу апошніх дзесяцігоддзяў.

На мой погляд, найбольш маштабнай і сумнай падзеяй стала апошняя парламенцкая кампанія, бо колькасць парушэнняў, якая была зафіксавана, сведчыць пра тое, што змен у выбарчым заканадаўстве няма і добрых перспектыў пакуль не бачна.

Варта адзначыць, што быў адменены артыкул Крымінальнага кодэкса, які прадугледжваў крымінальную адказнасць за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі, што крыху парадавала грамадзянскую супольнасць, але ж колькі высілкаў спатрэбілася, каб гэтага дамагчыся!..

Адным словам, гэты год у сферы захавання правоў чалавека быў больш шэры. Яркіх фарбаў мы не ўбачылі.

Кожны чалавек мае права браць удзел у кіраванні сваёй краінай непасрэдна або пры дапамозе свабодна выбраных прадстаўнікоў.

Кожны чалавек мае права роўнага доступу да дзяржаўнай службы ў сваёй краіне.

Воля народа павінна быць асновай улады ўрада; гэта воля павінна знаходзіць сабе выяўленне ў перыядычных і нефальсіфікаваных выбарах, якія павінны праводзіцца пры ўсеагульным і роўным выбарчым праве, шляхам тайнага галасавання або пры дапамозе іншых раўназначных форм, што забяспечваюць свабоду галасавання.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, 21)

10 снежня – Міжнародны дзень правоў чалавека

ПРАВЫ МОЖА БАРАНІЦЬ КОЖНЫ

Чалавек, яго правы і свабоды – найвышэйшая каштоўнасць

ЗАЯВА

«Праваабаронцы за свабодныя выбары» выказваюць пратэст…

17 лістапада 2019 года ў краіне прайшлі выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання.

Па выніках незалежнага назірання на ўсіх этапах кампаніі мы, прадстаўнікі кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары", прыйшлі да высновы, што выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання ў цэлым не адпавядалі шэрагу ключавых міжнародных стандартаў, а таксама выбарчаму заканадаўству Рэспублікі Беларусь.

Выклікае трывогу тое, што пасля галасавання пачаліся адміністрацыйныя працэсы ў дачыненні да больш як дваццаці актыўных удзельнікаў пратэстных мірных акцый, якія адбываліся ў Мінску ў перыяд электаральнай кампаніі, у тым ліку ў дачыненні непасрэдна да кандыдатаў у дэпутаты, іх давераных асоб, сябраў ініцыятыўных груп.

Мы адзначаем, што пераслед грамадзян за мірную рэалізацыю імі асноўных палітычных і грамадзянскіх правоў у перыяд правядзення выбараў з'яўляецца нічым іншым, як парушэннем правоў чалавека і непрыхаванымі палітычнымі рэпрэсіямі ў поствыбарчы перыяд, і яшчэ больш падкрэслівае недэмакратычны характар сёлетняй электаральнай кампаніі.

У сувязі з гэтым мы, прадстаўнікі кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары", выказваем свой пратэст і патрабуем ад улад Рэспублікі Беларусь неадкладнага спынення рэпрэсій у дачыненні да прадстаўнікоў апазіцыйных партый і рухаў.

У чарговы раз заклікаем улады да выканання сваіх абавязацельстваў у галіне правоў чалавека, якія вынікаюць з ратыфікаваных Рэспублікай Беларусь міжнародных нормаў, Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека і Міжнароднага Пакта аб грамадзянскіх і палітычных правах у прыватнасці.

ЛЮСТЭРКА

Пераслед журналістаў і блогераў не спыняецца…

2019 год можа падацца адносна спакойным для СМІ. І гэтаму паспрыялі многія фактары. У чэрвені ў Мінску праводзіліся ІІ Еўрапейскія гульні, што вымушала ўлады трымаць марку ды ствараць бачнасць адкрытасці і дэмакратычнасці. А тут яшчэ пачаўся перамоўны працэс паміж Беларуссю і Еўрасаюзам, ЗША.

Так, калі за першыя пяць месяцаў года суды 38 разоў штрафавалі журналістаў-фрылансераў за супрацоўніцтва з замежнымі медыямі без акрэдытацыі, то з 31 мая па канец ліпеня такіх выпадкаў наогул заўважана не было. Здавалася, і ў далейшым не будзе ніякіх рэпрэсій. Але дзе там!..

По стане на 2 снежня 40 разоў журналістаў штрафавалі паводле ч.2 арт.22.9 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях, якая прадугледжвае адказнасць за незаконны выраб ці распаўсюджванне прадукцыі СМІ. І гэта ў той час, калі, на думку экспертаў прафесійнай арганізацыі "Беларуская асацыяцыя журналістаў", паводле гэтага артыкула наогул нельга прыцягваць да адказнасці тых, хто напісаў той ці іншы матэрыял, бо прадукцыю СМІ вырабляюць рэдакцыі, а распаўсюджваюць зусім іншыя структуры. Больш за тое, гэта парушае міжнародныя абавязацельствы Беларусі ў галіне свабоды выказвання меркаванняў.

У большасці выпадкаў пераслед творыцца ў адносінах да журналістаў, якія супрацоўнічаюць з тэлеканалам «Белсат», які ўваходзіць у структуру Польскага тэлебачання і пазіцыянуе сябе як беларускамоўны тэлеканал.

Штрафы і пагрозы

Адной з галоўных праблем у сферы медыя сёлета быў крымінальны пераслед журналістаў і блогераў. Падставы выкарыстоўваліся самыя розныя. Нагадаем: 4 сакавіка суд Заводскага раёна Мінска прызнаў галоўнага рэдактара інтэрнэт-партала TUT.BY **Марыну Золатаву** вінаватай у тым, што яна як кіраўнік не прадухіліла парушэнне закона падначаленымі супрацоўнікамі, і пакараў яе штрафам у памеры 7650 беларускіх рублёў (каля 3800 долараў ЗША). Акрамя гэтага, суд спагнаў з яе на карысць БЕЛТА працэсуальныя выдаткі ў памеры 6000 рублёў (каля 2860 долараў).

Асуджэнне Марыны Золатавай стала фінальнай кропкай у рэзананснай "справе БЕЛТА", якая была заведзена летам 2018 года і суправаджалася вобыскамі ў рэдакцыях і на кватэрах журналістаў, затрыманнямі, крымінальнымі справамі, шматлікімі допытамі, судамі, штрафамі. Карацей, поўны пераслед. «Тое, як настойліва беларускія ўлады займаліся гэтай справай з самага пачатку, паказвае іх рашучасць знясіліць канкурэнтаў дзяржаўных СМІ», – заявілі «Рэпарцёры без межаў» пасля асуджэння галоўнага рэдактара буйнога партала.

У красавіку журналісцкую супольнасць чакала навіна пра тое, што ўпраўленне Следчага камітэта па г.Мінску праводзіць вобыск у памяшканні, якое выкарыстоўваюць у сваёй дзейнасці супрацоўнікі тэлеканала «Белсат». Афіцыйныя крыніцы тлумачылі, што працэс распачаўся ў рамках крымінальнай справы, заведзенай паводле факта распаўсюджвання паклёпу на сайце тэлеканала (ч.2 арт.188 КК).

Кіраўніцтва «Белсата» прытрымлівалася іншай пазіцыі: справа ў элементарнай памылцы, якая лёгка выпраўляецца.

«Памылку мы хутка выправілі, апублікавалі абвяржэнне, прынеслі прабачэнні генералу Андрэю Шведу, якога гэтая памылка тычылася. Следчы камітэт правёў праверку па гэтай справе і падстаў для крымінальнага пераследу не знайшоў. Аднак у студзені гэтага года мінская пракуратура ўзбудзіла крымінальную справу з гэтай жа нагоды», – адзначала кіраўніцтва «Белсата».

У выніку вобыску, які працягваўся каля чатырох гадзін, былі канфіскаваны каля 10 носьбітаў інфармацыі, у тым ліку тры ноўтбукі і два жорсткія дыскі. Праз два дні, 11 красавіка, Следчы камітэт вярнуў супрацоўнікам «Белсата» тэхніку і носьбіты інфармацыі, якія былі адняты падчас вобыску.

Нельга пакінуць па-за ўвагай і факты пагроз, што таксама не ўпісваецца ў дэмакратычныя нормы. Дрэнна, калі журналіста караюць рублём, але нельга змірыцца і з сітуацыяй, калі яму пагражаюць расправай. Такія пагрозы атрымлівалі сёлета і блогеры, і журналісты. У прыватнасці, супрацоўніца «Зялёнага партала» (greenbelarus.info) **Наста Захарэвіч** атрымала паведамленні з абразамі і схаванай пагрозай у сацыяльнай сетцы «ВКонтакте». Рэдакцыя партала звязала гэта з публікацыяй матэрыялаў пра будаўніцтва ў Брэсце акумулятарнага завода і пратэстамі эколагаў і жыхароў горада з гэтай нагоды.

Журналістка звярнулася ў міліцыю з патрабаваннем прыцягнуць аўтара пагроз да адміністрацыйнай адказнасці. Але ўпраўленне ўнутраных спраў Фрунзенскага раёна г.Мінска паведаміла, што асоба, якая пагражала Захарэвіч, не вызначана. Хутчэй за ўсё, ніхто і не спрабаваў вызначыць.

Па-ранейшаму несвабодная

У штогадовым Індэксе свабоды прэсы міжнароднай арганізацыі «Рэпарцёры без межаў», апублікаваным у красавіку 2019 года, Беларусь заняла 153-е месца сярод 180 дзяржаў. Пры гэтым краіна паднялася на дзве пазіцыі ў параўнанні з папярэднім годам. Праўда, рэйтынгавае паляпшэнне эксперты тлумачаць тым фактам, што значна пагоршылася сітуацыя са свабодай медыя ў іншых краінах.

Міжнародная праваабарончая арганізацыя FreedomHouse у сваім Рэйтынгу свабоды ў свеце, як і раней, аднесла Рэспубліку Беларусь да ліку несвабодных краін (але не найгоршых). Пры гэтым, на думку экспертаў арганізацыі, ступень свабоды СМІ ў Беларусі ў 2018 годзе паменшылася да мінімальнай.

Камітэт абароны журналістаў (CPJ) уключыў Беларусь у рэйтынгавы ліст краін з найбольш жорсткай цэнзурай, размясціўшы яе на 9-м месцы.

Вольга ХВОІН.

Усе людзі роўныя перад законам і маюць права без усякага адрознення на роўную абарону закона. Усе людзі маюць права на роўную ахову ад якой бы там ні было дыскрымінацыі, што парушае гэту Дэкларацыю, і ад якога б там ні было падбухторвання да такой дыскрымінацыі.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, артыкул 7)

Кожны чалавек мае права на свабоду перакананняў і на свабоднае выражэнне іх; гэта права ўключае свабоду бесперашкодна прытрымлівацца сваіх перакананняў і свабоду шукаць, атрымліваць і распаўсюджваць інфармацыю і ідэі любымі сродкамі і незалежна ад дзяржаўных граніц.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, артыкул 19)

Кожны чалавек мае права на свабоду мірных сходаў і асацыяцый.

Ніхто не павінен прымушацца ўступаць у якую-небудзь асацыяцыю.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, артыкул 20)

ПРАБЛЕМА!

Не прысуд і не падстава для дыскрымінацыі

Пра жыццё ў Беларусі людзей "з асаблівасцямі"

3 снежня адзначаўся Міжнародны дзень людзей з інваліднасцю. Для нашай краіны ён мае асаблівае значэнне. Сёння ў Беларусі пражываюць больш за паўмільёна чалавек з інваліднасцю – гэта больш, чым насельніцтва большасці беларускіх гарадоў, у тым ліку некаторых абласных цэнтраў.

У 2016 годзе Рэспубліка Беларусь ратыфікавала Міжнародную канвенцыю аб правах інвалідаў. Што змянілася з таго часу і што самае складанае ў аказанні дапамогі людзям з фізічнымі недахопамі?

Пра гэта – гутарка з праваабаронцам, Сяргеем Драздоўскім, дырэктарам Офіса па правах людзей з інваліднасцю.

– Паводле статыстыкі, 15 працэнтаў людзей ва ўсім свеце маюць па той ці іншай прычыне інваліднасць. У Беларусі такіх асоб 5,7 працэнта ад усяго насельніцтва…

– Па-першае, вялікую ролю адыгрываюць тыя крытэрыі, паводле якіх чалавеку надаецца статус інваліда. Міжнародная класіфікацыя, распрацаваная Сусветнай арганізацыяй аховы здароўя яшчэ ў 2001 годзе, уключае ў сябе тры ацэнкі: першая – стан здароўя чалавека, другая – навакольныя бар'еры і трэцяя – праблемы ўключэння асобы ў сацыяльнае асяроддзе. Наша ж, айчынная, сістэма пабудавана на тым, што ўлічвае толькі першы фактар.

Я адзначыў бы і слабую эфектыўнасць нашай сістэмы сацыяльнай абароны. Даволі шмат людзей з яўнымі прыкметамі інваліднасці з-за бюракратычных перашкод не могуць дабіцца статусу інваліда. Сярод іх шмат хворых людзей сталага веку. Ім кажуць: навошта вам інваліднасць, вы ж і так атрымліваеце пенсію?

– Ведаю, што за год у грамадскую прыёмную вашай арганізацыі звяртаюцца каля тысячы чалавек. З якімі пытаннямі прыходзяць людзі часцей за ўсё?

– Найбольш актуальнымі сёння з'яўляюцца рэалізацыя права на працу, праблемы працаўладкавання, пытанні сацыяльнага забеспячэння. Вельмі часта людзей хвалююць жыллёвыя ўмовы, доступ інвалідаў да адукацыі, магчымасць апеpатыўна прайсці экспертызу. Да нас звяртаюцца і за прававымі кансультацыямі.

– Вядома, што Офіс па правах людзей з інваліднасцю праводзіць маніторынг наконт таго, якое стаўленне да інвалідаў у грамадстве. Ці адбыліся ў гэтым плане нейкія змены пасля таго, як наша краіна ратыфікавала Міжнародную канвенцыю аб правах інвалідаў?

– Мы, што прыемна адзначыць, фіксуем рост лаяльнасці, талерантнасці да гэтай катэгорыі грамадзян. З большай увагай у краіне пачалі ставіцца да тых асоб, якія маюць патрэбу ў атрыманні інклюзіўнай адукацыі. Многія дзеці з асаблівасцямі вучацца не ізалявана ад звычайных вучняў, сваіх аднагодкаў.

Але ёсць і іншыя факты. Напрыклад, на прадпрыемствах, ва ўстановах да інвалідаў больш лаяльнасці не стала.

Цікава, што нашмат лаяльней стаўленне грамадства да людзей з фізічнымі парушэннямі: да вазочнікаў, да тых, хто кульгае, кепска чуе, не бачыць і г.д. У той жа час не хапае чуйнасці да інвалідаў з псіхічнымі захворваннямі.

– Інфармацыя псіхіятрычнай службы краіны сведчыць пра рост захворванняў ментальнай сферы. Яна сцвярджае, што занадта мала нашы грамадзяне надаюць увагі свайму псіхічнаму здароўю.

– Але ж і дзяржава недастаткова займаецца прафілактыкай такіх хвароб. Калі чалавек трапіў да ўрача-псіхіятра, яго імкнуцца накіраваць у бальніцу для лячэння. Фактычна гэта тушэнне пажару, які ўжо распачаўся. А што рабіць, каб прадухіляць такія пажары? Каб да інваліднасці і нават лягчэйшых псіхічных расстройстваў не даходзіла? Гэта праблема. З прафілактыкай у нас, на жаль, кепска, таму і маем рост такіх захворванняў.

– Што для вас самае складанае ў аказанні дапамогі людзям з інваліднасцю ў Беларусі?

– Самае складанае – давесці да ўлад, што патрэбны іншы падыход. Мы жывём ва ўмовах патэрналісцкай мадэлі дапамогі інвалідам, якая грунтуецца выключна на прынцыпах медыцыны, разглядаецца ў ракурсе 20-, 30-гадовай даўніны і не ўлічвае таго, як змяняецца грамадства, якія змены адбываюцца ў свеце. Прыклад – сама экспертыза інваліднасці, якая базіруецца толькі на медыцыне. Пры гэтым не ўлічваюцца сацыяльныя фактары.

– Вы і вашы калегі як эксперты працавалі над новым законапраектам "Аб правах інвалідаў і іх сацыяльнай інтэграцыі". У вашых высновах адзначаюцца станоўчыя моманты, але ў цэлым гаворыцца пра "радыкальнае пагаршэнне" заканадаўства. Што маецца на ўвазе і ці ёсць надзея на працяг канструктыўнага дыялогу з прадстаўнікамі ўлады?

– Канечне, надзея заўжды ёсць. Мы ў сваёй ацэнцы кажам не столькі пра пагаршэнне, колькі пра ўпушчаныя магчымасці. Менавіта яны стануць наступствам прыняцця закона ў цяперашнім варыянце.

Мы далучыліся да міжнароднай канвенцыі, абвясцілі пра рэформу, але пакуль не здолелі яе паўнавартасна ажыццявіць. Закон застаецца на грунце медыцыны і сацыяльнай дапамогі. Гэта таксама вельмі важна. Але ўпускаюцца аспекты, звязаныя з абаронай правоў, мала ўтрымліваецца норм, якія абараняюць інвалідаў ад дыскрымінацыі. Але ж забарона дыскрымінацыі – гэта і ёсць асноўны пасыл Канвенцыі. Па гэткім шляху ідуць іншыя краіны: Аўстралія, Вялікабрытанія, Канада, ЗША.

Мэтай павінна быць выключэнне інваліднасці як фактару дыскрымінацыі чалавека.

Але хачу падкрэсліць: нішто не страчана. Зараз законапраект знаходзіцца ў Палаце прадстаўнікоў Рэспублікі Беларусь. У парламента цалкам хапае паўнамоцтваў для таго, каб усебакова і ўзважана разгледзець гэты праект. Са свайго боку мы гатовы расказваць, даказваць, тлумачыць любыя спрэчныя моманты. Спадзяюся, што нас пачуюць і зразумеюць. Бо нікому з грамадзян Беларусі не хочацца, каб яна станавілася краінай упушчаных магчымасцяў.

Гутарыла Таццяна ЖДАНОВІЧ.

ІХ ЛЁС

Жыццё беларускіх ромаў: праўда без прыкрас

Дыскрымінацыя і этнічнае прафіляванне прадстаўнікоў ромскай этнічнай меншасці з'яўляюцца звычайнай з'явай у Беларусі, нягледзячы на тое, што Канстытуцыя краіны гарантуе роўнае права на абарону і роўнасць перад законам для ўсіх грамадзян краіны, незалежна ад іх этнічнай і іншай прыналежнасці. Сёлета ў маі ў Магілёве адбылася масавая зачыстка супольнасці ромаў, звязаная з расследаваннем забойства супрацоўніка ДАІ, лейтэнанта Яўгена Патаповіча. У першапачатковых заявах прадстаўнікі следчых органаў указвалі на магчымае дачыненне грамадзян рома да выкрадання і забойства супрацоўніка міліцыі. У рэшце рэшт, аднак, следчыя органы прыйшлі да высновы, што супрацоўнік ДАІ здзейсніў самагубства. Аблавы былі аднагалосна асуджаны беларускімі арганізацыямі грамадзянскай супольнасці і шэрагам высокапастаўленых чыноўнікаў, у тым ліку кіраўніком Адміністрацыі прэзідэнта Наталляй Качанавай, якая папрасіла прабачэння перад ромскай супольнасцю за інцыдэнт. Тым не менш расследаванне парушэнняў правоў чалавека, здзейсненых міліцыяй, было неэфектыўным.

Прадстаўніца беларускай праваабарончай арганізацыі даследавала жыццё ромаў праз удзел у адукацыйнай паездцы «Крытычны разгляд генацыду ромаў падчас нямецкай акупацыі ў гады Другой сусветнай вайны». Праект быў накіраваны на ўвядзенне ў гісторыю памяці фактаў генацыду ромаў. Цягам тыдня валанцёры з боку Германіі і Беларусі збіралі інтэрв'ю са сведкамі ваенных часоў, наведваючы іх па розных гарадах Беларусі. Акрамя гістарычных сведчанняў, германскі бок цікавіла і пытанне «антыцыганізму». Але інфармацыю пра гэта з вуснаў саміх ромаў атрымаць не так проста, гэта вельмі закрытая супольнасць. Калі ты незнаёмы з ромамі ці прыязджаеш да іх (а яны часта жывуць шчыльна адзін каля аднаго) без «павадыра», то пакантактаваць з імі будзе амаль немагчыма.

За ўвесь час было толькі адзінае інтэрв'ю, у якім прадстаўніца ромаў распавяла пра сваё цяжкае становішча і крытычна выказалася пра тыя дзеянні з боку прадстаўнікоў сілавых структур, якія праваабаронцы называюць «этнічным прафіляваннем». Гэта была Аксана са Слуцка. З яе слоў, «цыган не любяць» ні простыя грамадзяне, якія іх баяцца браць на працу, ні прадстаўнікі ўлады.

Многія ромы гандлююць на мясцовых базарах ці вакзалах альбо ездзяць па суседніх вёсках. Некаторыя мужчыны спрабуюць выехаць на заробкі ў Расію, але і там адыгрывае ролю падобнае да беларускага стаўленне да ромаў. Часта ромкі спрабуюць зарабіць на жыццё «традыцыйнымі» (і ўжо стэрэатыпнымі ў нашай свядомасці) рамёствамі: гаданнем ці жабрацтвам. З-за гэтага часта псуецца статыстыка правапарушэнняў ромамі (што падсілкоўвае стэрэатып пра «цыганскі крымінал»), бо ёсць адміністрацыйная адказнасць за «прыставанне да грамадзян».

Ромскія дзеці ходзяць у школу па месцы жыхарства. Але сціплыя ўмовы жыцця накладаюць адбітак і на атрыманне адукацыі. З-за неадукаванасці не ўсе ромы маюць пашпарты. Акрамя пашпартоў у некаторых людзей няма дакументаў на хату і нават пасведчанняў аб нараджэнні. Бо ёсць і тыя, хто нараджае дзяцей па-за медыцынай. Калі няма пашпартоў, то і атрымаць медыцынскае абслугоўванне цяжка.

У ромаў вельмі складаныя адносіны з міліцыяй. У абароне правоў такая сітуацыя мае назву «этнічнае прафіляванне». Пра адну з яго праяў распавяла Аксана – калі на вакзале падыходзяць толькі да ромаў, каб высветліць асобу. Падаецца, што міліцыянты занадта старанна высвятляюць асобу. Ужо неаднойчы ўзгаданая сітуацыя ў Магілёве паўплывала і на тое, што ў ромаў прымусова зноў бралі адбіткі пальцаў.

«О, гэта ўжо пагалоскай стала – гэтыя адбіткі пальцаў! Да гомельскіх ромаў прыходзілі іх здымаць, а на заўвагу «Мы ж ужо здавалі!» міліцыянты адказвалі: «А ў нас сцерліся». Але як яны могуць сцерціся? Гэта ж дактыласкапічная карта! – наракае праваабаронца. – *У іх толькі б нагода была запужаць чарговы раз ды мець падставу зайсці ў хату (з прычыны здымання адбіткаў)».*

Але адбіткі – гэта яшчэ не ўсё. У дачыненні да ромаў улік вядзецца яшчэ больш пашырана: збіраецца біялагічны матэрыял ДНК і нават запісваецца голас у адмысловую базу.

А як усё выправіць?

Хоць Алесь Яўсеенка шмат часу правёў з ромамі і нібы ведае пра ўсе іх праблемы знутры, ён не можа дакладна адказаць на гэтае пытанне. Бо ўсё чапляецца адно за адно: неадукаванасць прыводзіць да беднасці, а магчыма, і «крыміналу», што ў сваю чаргу спрыяе неадукаванасці. Ромы знаходзяцца пад ціскам з боку міліцыі, але не могуць пазмагацца з гэтым, бо адчуюць яшчэ больш моцны ціск. І як разарваць гэтае кола?

Алесь мяркуе, што тут патрэбны сумесныя намаганні праваабаронцаў разам з уладамі. Пакуль што мы гэтага не бачым. І калі для СМІ ўлады не выказваюцца дрэнна пра ромаў, «насамрэч яны ўсё гэта маюць на ўвазе».

І, канешне, патрэбна змена ў стаўленні да ромаў з боку звычайных людзей: тых, хто, напрыклад, у якасці працадаўцаў баіцца браць ромаў на працу, і тых, хто мае нейкія непарушныя стэрэатыпы ў дачыненні да іх.

«Нельга ж так ставіцца да ромаў, бо яны ж таксама грамадзяне Рэспублікі Беларусь… У іх у пашпартах не напісана, якая ў іх нацыянальнасць, няма ўжо гэтай графы савецкага часу. Дык навошта мы так ставімся да сваіх суайчыннікаў? Няўжо камусьці будзе добра ад таго, што іх культура ў нас знікне?..»

Кацярына АБРОМЧЫК.

Кожны чалавек мае абавязкі перад грамадствам, у якім толькі і магчыма свабоднае і поўнае развіццё яго асобы.

Пры ажыццяўленні сваіх правоў і свабод кожны чалавек павінен спазнаць толькі такія абмежаванні, якія ўстаноўлены законам выключна з мэтай забеспячэння належнага прызнання і павагі правоў і свабод другіх і задавальнення справядлівых патрабаванняў маралі, грамадскага парадку і агульнага дабрабыту ў дэмакратычным грамадстве.

Ажыццяўленне гэтых правоў і свабод ні ў якім разе не павінна супярэчыць мэтам і прынцыпам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

(З Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, артыкул 29)

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 23.45 «Зона Х. Криминальные новости».
09.10 «Главный эфир».
10.20 «Навіны надвор'я».
10.40, 12.10, 18.35, 19.20 **«Шифр».** Сериал.
13.05, 15.25 **«Лабиринты судьбы».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 **«След».** Сериал.
23.25 «Арена».
00.10 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 18.35 «Телебарометр».
09.05, 20.05 «Понять. Простить». Док.сериал.
10.20 «Копейка в копейку».
11.00 «Камень, ножницы, бумага».
11.40 «До свидания».
12.30 **«Здравствуй, папа, Новый год! – 2».** Х/ф.
14.10, 23.00 «Орел и решка. Перезагрузка».
15.05 «Мегамозг». Мультфильм.
16.35 **«Континуум».** Х/ф.
19.15 «Суперлото».
21.10 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
21.20 «Папа попал».
22.55 «Иди сюда и танцуй».
00.00 **«Женский доктор – 3».** Сериал.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.30 «Нацыянальны хіт-парад».
09.25, 16.40 **«Ёлкі-палкі!..».** М/ф.
10.55 «Навукаманія».
11.25 «Наперад у мінулае».
12.15, 18.10 «Да ліквідацыі прыступіць».
12.40, 21.05 «Кіно маёй краіны».
13.20, 21.45 **«Маё каханне».** М/ф.
14.40, 23.05 «Артэфакты».
15.10 «Запіскі на палях».
15.40 «Час кіно».
15.50 «Вялікае падарожжа князя Мікалая Хрыстафора Радзівіла Сіроткі».
18.40 «Залаты шлягер – 2019».
19.50 «Я хачу гэта ўбачыць!».
20.40 «Калыханка».

Беларусь 5
06.05 Конькобежный спорт. Этап Кубка мира. Нур-Султан.
08.35 Хоккей. КХЛ. «Динамо-Минск» – ЦСКА (Москва).
10.30 «Итоги недели».
11.15 Биатлон. Кубок мира. Эстерсунд. Эстафета. Женщины.
12.20, 15.55, 19.20 Хоккей. Чемпионат мира. U-20.
14.40 «Большой спорт».
15.25 «Хоккей для всех».
18.15 «Тренировочный день».
18.50 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Превью.
21.45 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Дневник игрового дня.
22.20 «Кикнадзе. Мнение».
22.50 Футбол. Чемпионат Англии. «Вест Хэм»–«Арсенал». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
00.50 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.

ОНТ
06.00, 07.05, 08.05 «Наше утро».
07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
09.10 «Контуры».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 **«Фурцева. Легенда о Екатерине».** Сериал.
12.05 «Модный приговор».
13.10 **«Дурная кровь».** Сериал.
15.05 «Давай поженимся!».
16.20, 00.15 «Мужское/женское».
17.20, 18.20, 23.05 «На самом деле».
18.50 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
18.55 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Тест на беременность».** Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Новое утро».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.30 «Пешком…».
13.00 «В людях».
13.35 «Плюс-минус».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35, 22.25, 23.10 «Кто против?».
17.25 «60 минут».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Тайны следствия – 19».** Сериал.
00.25 «Вечер».

НТВ-Беларусь
06.00 «Астропрогноз».
06.05, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.15 «Спорт-микс».
06.25 «50 рецептов первого».
07.10 «Здоровье».
08.05, 10.20 **«Черный пес».** Сериал.
11.55 **«Лесник. Своя земля».** Сериал.
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00 «Прокурорская проверка».
15.10, 16.30 **«Морские дьяволы. Смерч».** Сериал.
16.25, 19.40, 23.20 «Сегодня. Главное».
17.50 «ДНК».
19.55 **«Пес».** Сериал.
20.55, 22.25 **«Гений».** Сериал.
22.00 «ЧП.by».
23.35 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 06.40, 07.45 «Утро СТВ».
06.30, 07.30, 08.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
08.40 «Неделя».
09.45, 23.00 «Загадки человечества».
10.40 **«NEXT».** Сериал.
12.20 «Водить по-русски».
12.40, 21.20, 23.45 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45, 20.30 «Невероятно интересные истории».
14.40 «Как устроен мир».
15.35, 16.50 **«Седьмая руна».** Сериал.
20.00, 22.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.15 «Минщина».
22.05 «Смотреть всем!».
00.25 «Минтранс».

Мир
06.00, 10.10 **«Оттепель».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.45 «Новости».
13.15 «Дела судебные. Деньги верните!».
14.10 «Дела судебные. Битва за будущее».
15.05 «Дела судебные. Новые истории».
16.15, 19.25 **«Возвращение Мухтара – 2».** Сериал.
19.55 «Игра в кино».
20.45 «Всемирные игры разума».
21.20, 00.00 **«Напарницы».** Сериал.
00.35 «Такому мама не научит».
01.00 «Третий лишний».
01.50 «Охотники за привидениями».
02.20 «Отпуск без путевки».
03.10 «Eric Clapton: Slowhand at 70. Live at the Albert Hall».
04.45 «Вкус по карману».
05.20 «Азбука здоровья».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.00, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пешком…».
07.05 «Правила жизни».
07.35 «Передвижники. Александр Борисов».
08.05 **«Анна и Командор».** Х/ф.
09.30 «Другие Романовы».
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.15 «ХХ век».
12.00 «Цвет времени».
12.10, 18.15, 00.30 «Власть факта».
12.55 «Провинциальные музеи России».
13.20 «Первые в мире».
13.35 «Линия жизни». К 70-летию Бориса Щербакова.
14.30 «Энциклопедия загадок».
15.10 «Новости. Подробно. Арт».
15.25 «Агора».
16.30, 02.05 «Настоящее-прошедшее. Поиски и находки».
17.00 «Мастера исполнительского искусства».
19.10 «Щелкунчик». Торжественное закрытие XX Международного телевизионного конкурса юных музыкантов.
21.15 «Известный неизвестный Михаил Пиотровский». 75 лет Михаилу Пиотровскому.
22.10 «Сати. Нескучная классика…».
22.50 **«Людмила Гурченко».** Сериал.
00.00 «Открытая книга».
02.30 «Pro memoria».

Белсат
07.00, 21.00, 00.40 «Аб'ектыў».
07.30 «ПраСвет».
08.05 «Закладнікі Данбаса». Рэпартаж.
08.30 «Эксперт».
08.55 «Мова нанова».
09.15 «Хай так TV».
09.45 «Маю права».
10.10 «Вечаровы шпіль».
10.30 «Кожны з нас».
11.25 «Ровары супраць аўтамабіляў». Д/ф.
12.55 **«Горад з мора».** Серыял.
13.40 **«Хітрыкі».** М/ф.
15.15 «Парыжская опера». Д/ф.
17.10 «Карскі і ўладары чалавецтва». Д/ф.
18.05 «Невядомая Беларусь»: «Освальд. Мінская містэрыя». Д/ф.
18.50, 01.20 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Крэмень як паратунак чалавецтва».
19.05, 01.35 «Асабісты капітал».
19.30 «Вось так».
20.00, 23.40 «Студыя «Белсат».
21.20, 01.00 «Размова дня».
21.35 «Кінаклуб»: «Аліўе, Аліўе».
21.50 **«Аліўе, Аліўе».** М/ф.

ВТОРНИК, 10 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.10 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.45, 12.10, 18.35, 19.20 **«Шифр».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35, 15.25 **«Восток-Запад – 2».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
23.50 «Сфера интересов».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 17.40 «Телебарометр».
09.05, 19.50 «Понять. Простить». Док. сериал.
09.55, 20.30 «Семейные истории». Док. сериал.
10.30, 23.05 «Экстрасенсы-детективы».
11.30, 17.45 **«Морозова-2».** Сериал.
13.35, 00.10 **«Женский доктор – 3».** Сериал.
14.35 «Подиум».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45 «Пин_код».
16.40 «Свадебный размер».
21.10 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
21.15 «Свадьба вслепую».

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 11.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.30, 18.35 **«Зімовая вішня».** Серыял.
09.25, 16.50 **«Апошні рэйс «Альбатроса».** Серыял.
10.35 «Майстры і куміры».
12.20, 18.10 «Вязень лагера Нерosuo».
12.45, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
15.10 «Запіскі на палях».
15.30 «Сляве Беларусь».
16.30 «Я хачу гэта ўбачыць!»
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
23.25 «Артэфакты».

Беларусь 5
07.00 «Азбука спорта».
07.10, 09.05 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион.
09.35, 10.30 Футбол. Чемпионат Англии.
12.20, 15.50 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Прямая трансляция.
14.40 Биатлон. Кубок мира. Эстерсунд. Эстафета. Мужчины.
18.15 «Пит-стоп».
18.45 «Спорт-кадр».
19.20 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Латвия–Беларусь. Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
21.45 «Спорт-центр».
21.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. «Зальцбург» (Австрия) – «Ливерпуль» (Англия). 2-й тайм. Прямая трансляция.
22.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. Онлайн игрового дня (в перерыве – «Спорт-центр»).
00.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. Дневник игрового дня.

ОНТ
06.00, 07.10, 08.10 «Наше утро».
07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
07.05, 08.05 «Тревожная кнопка».
09.10 «Теория заговора».
09.55 «Жить здорово!».
11.10 **«Фурцева. Легенда о Екатерине».** Сериал.
12.05 «Модный приговор».
13.10 **«Дурная кровь».** Сериал.
15.05 «Давай поженимся!».
16.20, 00.15 «Мужское/женское».
17.20, 18.20, 23.05 «На самом деле».
18.50 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
18.55 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Тест на беременность».** Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Новое утро».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35 «Судьба человека».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35, 22.25, 23.10 «Кто против?».
17.25 «60 минут».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Тайны следствия – 19».** Сериал.
00.25 «Вечер».

НТВ-Беларусь
06.00 «Астропрогноз».
06.05, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.15 «Спорт-микс».
06.25 «50 рецептов первого».
07.10 «Еда живая и мертвая».
08.05, 10.20 **«Кодекс чести».** Сериал.
09.35, 22.00 «ЧП.by».
10.50 **«Лесник. Своя земля».** Сериал.
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00 «Прокурорская проверка».
15.10, 16.30 **«Морские дьяволы. Смерч».** Сериал.
16.25, 19.40, 23.20 «Сегодня. Главное».
17.50 «ДНК».
19.55 **«Пес».** Сериал.
20.55, 22.25 **«Гений».** Сериал.
23.35 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 06.40, 07.45, 08.40 «Утро СТВ».
06.30, 07.30, 08.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
09.00, 23.00 «Загадки человечества».
10.40 **«NEXT».** Сериал.
12.25 «Водить по-русски».
12.45, 21.20, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45, 20.30, 01.20 «Невероятно интересные истории».
14.40, 00.35 «Как устроен мир».
15.35, 16.50 **«Седьмая руна».** Сериал.
20.00, 22.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.15 «Минщина».
22.00 «Добро пожаловаться!».

Мир
06.00, 10.10 **«Гаишники».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.45 «Новости».
13.15 «Дела судебные. Деньги верните!».
14.10 «Дела судебные. Битва за будущее».
15.05 «Дела судебные. Новые истории».
16.15, 19.25 **«Возвращение Мухтара – 2».** Сериал.
19.55 «Игра в кино».
20.45 «Всемирные игры разума».
21.30, 00.00 **«Напарницы».** Сериал.
00.35 «Такому мама не научит».
01.00 «Третий лишний».
01.50 «Охотники за привидениями».
02.20 «Отпуск без путевки».
03.10 «Bryan Ferre: Live in Lyon».
04.45 «Вкус по карману».
05.10 «Азбука здоровья».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пешком…».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35, 13.25, 20.45 «Цивилизации».
08.35 «Театральная летопись».
09.00 «Цвет времени».
09.10, 22.25 **«Людмила Гурченко».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.30 «ХХ век».
12.10, 18.15, 00.45 «Тем временем. Смыслы».
12.55 «Провинциальные музеи России».
14.30, 23.10 «Завтра не умрет никогда».
15.10 «Новости. Подробно. Книги».
15.25 «Эрмитаж».
15.55 «Белая студия».
16.35, 02.30 «Настоящее-прошедшее. Поиски и находки».
17.05 «Мастера исполнительского искусства».
19.00 «Уроки русского».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.45 «Искусственный отбор».
00.00 «Без срока давности».

Белсат
07.00, 13.10, 20.00, 23.30 «Студыя «Белсат».
08.00, 14.10, 21.00, 00.25 «Аб'ектыў».
08.20, 14.30, 21.20, 00.50 «Размова дня».
08.35, 14.45 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Крэмень як паратунак чалавецтва».
08.50, 15.00 «Асабісты капітал».
09.15 **«Ранча».** Серыял.
10.05 «Невядомая Беларусь»: «КПСС – прыгоннае права Савецкага Саюза». Д/ф.
10.35 «Belsat Music LIVE».
11.05 **«Размаляваны вэлюм».** М/ф.
15.25 **«Дарогі свабоды».** Серыял.
16.20 «Ровары супраць аўтамабіляў». Д/ф.
17.50 «Дарога». Д/ф.
18.30 «Вечаровы шпіль».
18.50, 01.10 «Над Нёманам».
19.05, 01.25 «Беларусі свет».
19.30 «Вось так».
21.35 **«Карона каралёў».** Серыял.
22.25 «10 гадоў «Белсату». Канцэрт.

СРЕДА, 11 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.05 «Зона Х. Криминальные новости».
09.10, 22.05 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 **«Шифр».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35, 15.25 **«Восток-Запад – 2».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «На контроле президента».
23.45 «Сфера интересов».
00.30 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 18.00 «Телебарометр».
09.05, 20.05 **«Слепая».** Док.сериал.
10.20, 23.20 «Экстрасенсы-детективы».
11.05, 18.05 **«Морозова-2».** Сериал.
13.15, 00.20 **«Женский доктор – 3».** Сериал.
14.10 «Подиум».
15.20 «Черепашки-ниндзя». Мультсериал.
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45 «Пин_код».
16.35 «Кто я?».
16.55 «Свадебный размер».
21.10 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
21.15 «Супержена».
22.15 «Третий лишний».

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 11.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.30, 18.25 **«Зімовая вішня».** Серыял.
09.25, 16.50 **«Апошні рэйс «Альбатроса».** Серыял.
10.35 «Майстры і куміры».
12.20, 17.55 «Вольф Месінг: выратавальнік ў Беларусі».
12.45, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
15.05 «Запіскі на палях».
15.30 «Сляве Беларусь».
16.20 «Я хачу гэта ўбачыць!».
19.20 «Анталогія «Славянскага базару».
20.40 «Калыханка».
23.25 «Артэфакты».

Беларусь 5
07.00 «Азбука спорта».
07.10, 09.10, 14.10, 00.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур.
09.55 Гандбол. SEHA-Газпром лига. БГК им.Мешкова – «Металлопластика».
11.35, 13.40 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион.
16.10 «Спорт-кадр».
16.45 «Козел про футбол».
17.05 «Тренировочный день».
17.35 Хоккей. Лига чемпионов. ¼ финала. Ответный матч.
19.35 «Огневой рубеж».
20.10 «Слэм-данк».
20.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. «Шахтер» (Украина) – «Аталанта» (Италия). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур. Онлайн игрового дня (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 07.05, 08.05 «Наше утро».
07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
09.10 «Теория заговора».
09.55 «Жить здорово!».
11.10 **«Фурцева. Легенда о Екатерине».** Сериал.
12.05 «Модный приговор».
13.10 **«Вербное воскресенье».** Сериал.
15.05 «Давай поженимся!».
16.20, 00.15 «Мужское/Женское».
17.20, 18.20, 23.05 «На самом деле».
19.00 «Объективно».
20.00 «Время».
21.10 **«Тест на беременность».** Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Новое утро».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35 «Судьба человека».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35, 22.25, 23.10 «Кто против?».
17.25 «60 минут».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Тайны следствия – 19».** Сериал.
00.25 «Вечер».

НТВ-Беларусь
06.00 «Астропрогноз».
06.05, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.15 «Спорт-микс».
06.25 «50 рецептов первого».
07.10 «Поедем, поедим!».
08.05, 10.20 **«Кодекс чести».** Сериал.
09.35, 22.00 «ЧП.by».
10.50 **«Лесник. Своя земля».** Сериал.
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00 «Прокурорская проверка».
15.10, 16.30 **«Морские дьяволы. Смерч».** Сериал.
16.25, 19.40, 23.20 «Сегодня. Главное».
17.50 «ДНК».
19.55 **«Пес».** Сериал.
20.55, 22.25 **«Гений».** Сериал.
23.35 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 06.40, 07.45, 08.40 «Утро СТВ».
06.30, 07.30, 08.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
09.00, 23.00 «Загадки человечества».
10.40 **«NEXT-2».** Сериал.
12.15 «Водить по-русски».
12.40, 21.15, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45, 01.25 «Невероятно интересные истории».
14.40, 00.35 «Как устроен мир».
15.35, 16.50 **«Чудотворец».** Сериал.
20.00, 22.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.15 «Минщина».
20.30 «В обстановке мира».
22.00 «Смотреть всем!».

Мир
06.00, 10.10 «Гаишники». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.45 «Новости».
13.15 «Дела судебные. Деньги верните!».
14.10 «Дела судебные. Битва за будущее».
15.05 «Дела судебные. Новые истории».
16.15, 19.25 **«Возвращение Мухтара – 2».** Сериал.
19.55 «Игра в кино».
20.45 «Всемирные игры разума».
21.30, 00.00 **«Напарницы».** Сериал.
00.35 «Такому мама не научит».
01.00 «Третий лишний».
01.55 «Охотники за привидениями».
02.25 «Отпуск без путевки».
03.15 «Roxette: Live-Travelling the World».
04.45 «Вкус по карману».
05.10 «Азбука здоровья».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пешком…».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35, 13.25, 20.45 «Цивилизации».
08.35 «Театральная летопись».
09.00, 12.00 «Цвет времени».
09.10, 22.25 **«Людмила Гурченко».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.35 «ХХ век».
12.10, 18.15, 00.45 «Что делать?».
12.55 «Провинциальные музеи России».
14.30, 23.10 «Завтра не умрет никогда».
15.10 «Новости. Подробно. Кино».
15.25 «Библейский сюжет».
15.55 «Сати. Нескучная классика…».
16.35, 02.25 «Настоящее-прошедшее. Поиски и находки».
17.05 «Мастера исполнительского искусства».
19.00 «Уроки русского».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.45 «Абсолютный слух».
00.00 «Без срока давности».

Белсат
07.00, 13.15, 20.00, 23.15 «Студыя «Белсат».
08.00, 14.15, 21.00, 00.15 «Аб'ектыў».
08.20, 14.35, 21.20, 00.35 «Размова дня».
08.35, 14.55 «Над Нёманам».
08.50, 15.10 «Беларусі свет».
09.15 **«Ранча».** Серыял.
10.05 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
10.30, 16.20 «Балтыйскі покер. У што гуляе Пуцін?». Д/ф.
11.25 **«1001 грам».** М/ф.
12.55 «Давайце разбірацца».
15.30 **«Карона каралёў».** Серыял.
17.15 «Іншазем'е». Рэпартаж.
17.45 «Кожны з нас».
18.40, 00.50 «Хай так TV».
19.05, 01.20 «Маю права».
19.30 «Вось так».
21.35 **«Бода».** Серыял.
22.30 **«Пракурор».** Серыял.

ЧЕТВЕРГ, 12 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.10 «Зона Х. Криминальная хроника».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 **«Крепостная».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35, 15.25 **«Восток-Запад – 2».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Белорусское времечко».
21.00 «Панорама».
21.50 «Родные люди».
23.50 «Сфера интересов».
00.35 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 18.00 «Телебарометр».
09.05, 20.05 «Слепая». Док.сериал.
10.10, 22.55 «Экстрасенсы-детективы».
11.10, 18.05 **«Морозова-2».** Сериал.
13.15 **«Женский доктор – 3».** Сериал.
14.15 «Верю не верю».
15.20 «Черепашки-ниндзя». Мультсериал.
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45 «Пин_код».
16.40 «Кто я?».
16.55 «Свадебный размер».
21.10 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
21.15 «Любовь на выживание».
00.00 **«Самара».** Сериал.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 11.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.30, 18.25 **«Зімовая вішня».** Серыял.
09.25, 16.50 **«Апошні рэйс «Альбатроса».** Серыял.
10.35 «Майстры і куміры».
12.20, 17.55 «Першы пасля Гітлера. Тайна нацыста».
12.45, 21.05 **«Дзяржаўная граніца».** Серыял.
15.00 «Запіскі на палях».
15.30 «Сляве Беларусь».
16.20 «Я хачу гэта ўбачыць!».
19.20 «Анталогія «Славянскага базару».
20.40 «Калыханка».
23.20 «Артэфакты».

Беларусь 5
06.10 Футбол. Клубный чемпионат мира. «Аль-Садд»–«Иэнген Спорт».
07.55, 09.45, 11.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. 6-й тур.
12.20, 15.50 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Прямая трансляция.
14.45 «Огневой рубеж».
15.15 «Слэм-данк».
18.15 «На пути к Токио-2020». Видеожурнал.
18.45 «Овертайм».
19.20, 00.50 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
21.45 «Спорт-центр».
21.55 Футбол. Лига Европы УЕФА. 6-й тур. «Хетафе» (Испания) – «Краснодар» (Россия). 2-й тайм. Прямая трансляция.
22.50 Футбол. Лига Европы УЕФА. 6-й тур. «Глазго Рейнджерс» (Шотландия) – «Янг Бойз» (Швейцария). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).

ОНТ
06.00, 07.10, 08.10 «Наше утро».
07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
07.05, 08.05 «Тревожная кнопка».
09.10 «Теория заговора».
09.55 «Жить здорово!».
11.10 **«Фурцева. Легенда о Екатерине».** Сериал.
12.05 «Модный приговор».
13.10 **«Вербное воскресенье».** Сериал.
15.05 «Давай поженимся!».
16.20, 00.45 «Мужское/Женское».
17.20, 18.20, 23.35 «На самом деле».
18.50 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 «Марков. Ничего личного».
21.40 **«Тест на беременность».** Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Новое утро».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35 «Судьба человека».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35, 22.25, 23.10 «Кто против?».
17.25 «60 минут».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 **«Тайны следствия – 19».** Сериал.
00.25 «Вечер».

НТВ-Беларусь
06.00 «Астропрогноз».
06.05, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.15 «Спорт-микс».
06.25 «50 рецептов первого».
07.10 «Чудо техники».
08.05, 10.20 **«Кодекс чести».** Сериал.
09.35, 22.00 «ЧП.by».
10.50 **«Лесник. Своя земля».** Сериал.
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00 «Прокурорская проверка».
15.10, 16.30 **«Морские дьяволы. Смерч».** Сериал.
16.25, 19.40, 23.20 «Сегодня. Главное».
17.50 «ДНК».
19.55 **«Пес».** Сериал.
20.55, 22.25 **«Гений».** Сериал.
23.35 **«Версия».** Сериал.

СТВ
06.00, 06.40, 07.45, 08.40 «Утро СТВ».
06.30, 07.30, 08.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
09.00, 23.00 «Загадки человечества».
10.40 **«NEXT-2».** Сериал.
12.15 «Водить по-русски».
12.40, 21.40, 23.50 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45, 20.50, 01.15 «Невероятно интересные истории».
14.40, 00.30 «Как устроен мир».
15.30, 16.50 **«Чудотворец».** Сериал.
20.00, 22.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.15 «Минщина».
20.30 «Специальный репортаж СТВ».

Мир
06.00, 10.10 **«Гаишники».** Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.45 «Новости».
13.15 «Дела судебные. Деньги верните!».
14.10 «Дела судебные. Битва за будущее».
15.05 «Дела судебные. Новые истории».
16.15, 19.25 **«Возвращение Мухтара – 2».** Сериал.
19.55 «Игра в кино».
20.45 «Всемирные игры разума».
21.30 **«Напарницы».** Сериал.
00.00 «Ночной экспресс».
01.00 «Третий лишний».
01.55 «Охотники за привидениями».
02.25 «Отпуск без путевки».
03.15 «Charles Aznavour: Palais des Sports».
04.35 «Вкус по карману».
05.05 «Азбука здоровья».

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 «Новости культуры».
06.35 «Пешком…».
07.05, 20.05 «Правила жизни».
07.35, 13.20, 20.45 «Почему исчезли неандертальцы?».
08.35 «Театральная летопись».
09.00 «Цвет времени».
09.10, 22.25 **«Людмила Гурченко».** Сериал.
10.15 «Наблюдатель».
11.10, 01.25 «ХХ век».
12.10, 18.45, 00.40 «Игра в бисер».
12.55 «Провинциальные музеи России».
14.15 «Красивая планета».
14.30, 23.10 «Завтра не умрет никогда».
15.10 «Новости. Подробно. Театр».
15.25 «Моя любовь – Россия!».
15.55 «2 Верник 2».
16.40 «Роман в камне».
17.05 «Мастера исполнительского искусства».
19.45 «Главная роль».
20.30 «Спокойной ночи, малыши!».
21.40 «Энигма. Асмик Григорян».
00.00 «Черные дыры. Белые пятна».
02.25 «Настоящее-прошедшее. Поиски и находки».

Белсат
07.00, 13.05, 20.00, 23.10 «Студыя «Белсат».
08.00, 14.05, 21.00, 00.05 «Аб'ектыў».
08.20, 14.30, 21.20, 00.35 «Размова дня».
08.35, 14.45 «Хай так TV».
09.00, 15.10 «Маю права».
09.25 **«Ранча».** Серыял.
10.15, 16.30 «Беларусі свет».
10.40 **«Карона каралёў».** Серыял.
11.30 «Кожны з нас».
12.25 «Вечаровы шпіль».
12.45 «Асабісты капітал».
15.35 **«Бода».** Серыял.
16.50 «Эксперт».
17.10 **«1001 грам».** М/ф.
18.40, 00.50 «Вясковцы».
19.10, 01.25 «Без рэтушы»: «Прыступкі да свабоды». Рэпартаж.
19.30 «Вось так».
21.40 **«Камісія забойстваў».** Серыял.
22.30 «Ноч з генераламі».

ПЯТНИЦА, 13 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15 «Зона Х. Криминальная хроника».
09.10 «След». Сериал.
10.50, 12.10, 18.45, 19.20 «Крепостная». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35, 15.25, 17.05 «Восток-Запад – 2». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
21.00 «Панорама».
21.50 «Клуб редакторов».
22.30 «Перекресток». Сериал.
01.55 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Включайся!».
09.00, 18.00 «Тэлебарометр».
09.05, 20.05 «Слепая». Док.сериал.
10.20 «Человек-невидимка».
11.25, 18.05 «Косатка». Сериал.
13.25 «Самара». Сериал.
14.20 «Секретный миллионер».
15.40 «Ничего себе ньюз».
15.45 «Пин_код».
16.35 «Кто я?».
16.55 «Свадебный размер».
21.10 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
21.15 «Битва экстрасенсов». 19-й сезон.
23.10 «Почти семнадцать». Х/ф.

Беларусь 3
07.00 «Дабранак».
07.35, 11.30 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 20.15 «Навіны культуры».
08.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.30, 18.25 «Зімовая вішня». Серыял.
09.25, 16.50 «Апошні рэйс «Альбатроса». С.
10.35 «Майстры і куміры».
12.20, 17.55 «Шпіён з-пад Вілейкі».
12.45, 21.05 «Дзяржаўная граніца». Серыял.
15.05 «Сіла веры».
15.30 «Спявае Беларусь».
16.20 «Я хачу гэта ўбачыць!».
19.20 «Анталогія «Славянскага базару».
20.40 «Калыханка».
23.20 «Час кіно».
23.35 «Лехаім! За жыццё!».

Беларусь 5
06.15, 08.05, 18.20 Футбол. Лига Европы УЕФА. 6-й тур.
10.00 Конькобежный спорт. Нагано. Прямая трансляция.
12.45 «Мир английской премьер-лиги». Видеожурнал.
13.20, 16.10 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Прямая трансляция.
14.50 «Овертайм».
15.25 «Вот это спорт!».
15.35 «Фактор силы».
17.35 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Норвегия–Дания. 3-й период. Прямая трансляция.
19.20 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Беларусь–Словения. Прямая трансляция (в перерывах – «Спорт-центр»).
21.40 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Дневник игрового дня.
22.10 Теннис. Международный турнир.
00.15 Плавание. Международный турнир. Финалы.

ОНТ
06.00, 07.05, 08.05 «Наше утро».
07.00, 08.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
09.10 «Теория заговора».
09.55 «Жить здорово!».
11.10 «Есенин». Сериал.
12.05 «Модный приговор».
13.10 «Вербное воскресенье». Сериал.
15.05 «Давай поженимся!».
16.20, 00.35 «Тревожная кнопка».
16.40 «Мужское/Женское».
17.35, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Поле чудес».
20.00 «Время».
21.10 «Голос». Новый сезон.
23.10 «Что? Где? Когда?» в Беларуси». Зимняя серия игр.
00.55 «Про любовь».

РТР-Беларусь
07.00 «Новое утро».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.25 «О самом главном».
12.35 «Судьба человека».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «Кто против?».
17.25 «60 минут».
18.35 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 «Юморина».
23.10 Торжественная церемония вручения Российской национальной музыкальной премии «Виктория».

НТВ-Беларусь
06.00 «Астропрогноз».
06.05, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.15 «Спорт-микс».
06.25 «50 рецептов первого».
07.10 «НашПотребНадзор».
08.05, 10.20 «Кодекс чести». Сериал.
09.35 «ЧП.by».
10.50 «Лесник. Своя земля». Сериал.
13.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.00 «Прокурорская проверка».
15.10, 16.30 «Морские дьяволы. Смерч». Сериал.
16.25, 19.40, 23.20 «Сегодня. Главное».
19.55 «Экспертиза преступлений».
20.25 «Пес». Сериал.
22.25 «ЧП.by: время итогов».
23.05, 23.35 «След тигра». Х/ф.

СТВ
06.00, 06.40, 07.45, 08.40 «Утро СТВ».
06.30, 07.30, 08.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
09.00, 23.00 «Загадки человечества».
10.40, 00.30 «NEXT-2». Сериал.
12.15, 14.55 «Водить по-русски».
12.35, 21.25, 23.45 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50, 16.50 «Экстренный вызов».
14.00 «Невероятно интересные истории».
15.20, 17.00 «Расплата». Сериал.
20.00, 22.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Столичные подробности».
20.15 «Минщина».
20.30 «Тайны Беларуси».
22.10 «Смотреть всем!».

Мир
06.00, 10.20 «Гаишники». Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.10 «В гостях у цифры».
13.15 «Дела судебные. Деньги верните!».
14.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.05 «Дела семейные. Новые истории».
16.15 «Приговор?!».
17.20 «Возвращение Мухтара – 2». Сериал.
18.20 «Всемирные игры разума».
19.25 «Игра в кино».
20.25, 03.10 «Вас ожидает гражданка Никанорова». Х/ф.
22.00 «Женитьба Бальзаминова». Х/ф.
23.45 «Ночной экспресс».
00.50 «Держись, шоубиз!».
01.15 «Психопатка». Х/ф.
04.35 Мультфильмы.

Россия Культура
06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 15.00, 19.30, 23.10 «Новости культуры».
06.35 «Пешком...».
07.05 «Правила жизни».
07.35, 14.15 «Красивая планета».
07.50 «Да, скифы – мы!».
08.35 «Театральная летопись».
09.00, 12.50 «Цвет времени».
09.10 «Людмила Гурченко». Сериал.
10.20 «Ошибка инженера Кочина». Х/ф.
12.20 «Открытая книга».
13.05 «Провинциальные музеи России».
13.35 «Черные дыры. Белые пятна».
14.30 «Завтра не умрет никогда».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Энигма. Асмик Григорян».
16.25 «Больше, чем любовь».
17.05 «Мастера исполнительского искусства».
18.20 «Царская ложа».
19.00 «Уроки русского».
19.45 «Синяя птица».
21.25 «Спитак». Х/ф.
23.30 «2 Верник 2».
00.20 «Апрельский сон длиной в три года». Х/ф.
02.00 «Искатели».
02.45 «Знакомые картинки».

Белсат
07.00, 12.55, 20.00, 23.55 «Студыя «Белсат».
08.00, 13.55, 21.00, 00.50 «Аб'ектыў».
08.20, 14.15 «Размова дня».
08.40, 14.40 «Вяскоўцы».
09.10, 15.05 «Прыступкі да свабоды». Рэпартаж.
09.25 «Ранча». Серыял.
10.15 «Belsat Music LIVE».
10.45 «Невядомая Беларусь»: «Освальд. Мінская містэрыя». Д/ф.
11.30 «Іншазем'е». Рэпартаж.
11.55, 16.35 «Сенсацыі ХХ стагоддзя». Серыял.
12.45 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
15.25 «Хай так TV».
15.50 «Ноч з генераламі».
17.30 «Невядомая Беларусь»: «Заходнікі». Д/ф.
18.05 «Маю права».
18.30 «Кожны з нас».
19.30 «Вось так».
21.20, 01.10 «ПраСвет».
21.55 «Забароненая песня Курдыстана». Рэпартаж.
22.20 «Надзея на брамніка». М/ф.

СУББОТА, 14 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.15 «Існасць».
06.40, 21.45 «За лучшей жизнью». Сериал.
08.20 «Кулинарная дипломатия».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Маршрут построен».
09.45 «Здоровье».
10.40 «Старое – новое».
11.15, 12.10 «Перекресток». Сериал.
15.15 «Країна».
15.45 «Кухня жизни».
16.25 «Аметистовая сережка». Сериал.
20.00 «Макаенка, 9».
21.00 «Панорама».
01.10 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Свадебный размер».
07.55 «Пингвины из Мадагаскара». Мультсериал.
09.10, 21.05 «Тэлебарометр».
09.15 «Лунный флаг». Мультфильм.
10.55 «Кто я?».
11.15 «Копейка в копейку».
11.55 «Камень, ножницы, бумага».
12.35 «Подиум».
13.35 «Свадьба вслепую».
15.05 «Пережить Рождество». Х/ф.
16.40 «Орел и решка. Перезагрузка».
17.40 «Любовь на выживание».
19.20 «Повелитель стихий». Х/ф.
21.10 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
21.15 «Человек-невидимка».
22.20 «Голодные игры: и вспыхнет пламя». Х/ф.

Беларусь 3
07.35 «Сіла веры».
08.00, 13.05, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 13.25, 20.35 «Гэты дзень».
08.25 «Мойдодыр».
08.40 «Чарнаморачка». М/ф.
10.00 «Жывая культура».
10.25 «Беларуская кухня».
10.55 «Я хачу гэта ўбачыць!».
11.20 «Пакуль стаяць горы». М/ф.
12.40 «Навукаманія».
13.30 «Аляксандр маленькі». М/ф.
15.05 «Сваімі словамі».
15.45 «Жыве ў сэрцы музыка народа». Канцэрт Беларускага дзяржаўнага ансамбля народнай музыкі «Свята».
17.25 «Тэгеран-43». М/ф.
20.00 «Суразмоўцы».
20.40 «Калыханка».
21.05 «У матросов нет вопросов!». М/ф.
22.30 «Пётр Ялфімаў. «Назабыўнае». Лепшае з творчай спадчыны ансамбля «Песняры».

Беларусь 5
06.20, 08.10 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион.
10.00 Конькобежный спорт. Этап Кубка мира. Нагано. Прямая трансляция.
12.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Видеожурнал.
13.20, 16.45 Биатлон. Кубок мира. Хохфильцен. Прямая трансляция.
14.50 Гандбол. Чемпионат Беларуси. «СКА-Минск» – БГК им.Мешкова (Брест). Прямая трансляция.
16.35 «Вот это спорт!».
17.45 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси»–«Борнмут». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
19.45 «Тренировочный день».
20.15 «Большой спорт».
21.00 Футбол. Чемпионат Португалии. «Бенфика»–«Фамаликан». Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
23.00 Плавание. Международный турнир. Мужчины. Финалы.
00.35 Теннис. Международный турнир.

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Играй, гармонь любимая!».
08.00 «Открытие Китая».
09.10 «Теория заговора».
10.00 «Геннадий Хазанов. Без антракта».
12.40 «Моя новая жизнь». Сериал.
16.20 «Кто хочет стать миллионером?».
17.55 «Талент країны».
20.00 «Наши новости». Субботний выпуск.
20.45 «Метеогид».
21.10 «Сегодня вечером».
23.20 «Мисс мира 2019».

РТР-Беларусь
07.00 «Трижды о любви». Х/ф.
08.40 «Дорогая моя доченька». Х/ф.
10.30 «По секрету всему свету».
11.00 «Вести».
11.20 «Пятеро на одного».
12.15 «Наше дело».
12.30 «Две женщины». Х/ф.
14.20 «Измайловский парк».
16.20 «Хочу быть счастливой». Сериал.
19.45 «Плюс-минус».
20.00 «Вести в субботу».
20.55 «Привет, Андрей!».
22.40 «Судьба обмену не подлежит». Сериал.

НТВ-Беларусь
06.05 «Астропрогноз».
06.10 «Специальный репортаж».
06.25 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.55 «Тело человека».
07.25 «Дача».
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «ЧП.by: время итогов».
08.50 «Города Беларуси».
09.25 «Врачебные тайны плюс».
10.25 «Главная дорога».
11.05 «Еда живая и мертвая».
12.05 «Квартирный вопрос».
13.10 «Поедем, поедим!».
14.10 «Наводчица». Х/ф.
16.25 «Следствие вели...».
19.00 «Центральное телевидение».
20.40 «Скорая помощь». Сериал.
00.35 «Таинственная Россия».

СТВ
06.15 «Пища богов».
07.55 «Анфас».
08.15 «Самая полезная программа».
09.05 «Тайны Беларуси».
10.00 «Минск и минчане».
10.30 «Центральный регион».
11.00, 23.25 «Документальный проект».
11.50, 13.40, 16.40 «Седьмая руна». Сериал.
13.30, 16.30, 19.30 «24 часа».
19.55 «СТВ-спорт».
20.05 «Расплата». Сериал.
00.15 «NEXT-2». Сериал.

Мир
06.00 «Миллион вопросов о природе».
06.10 «Союзники».
06.40, 05.45 Мультфильмы.
06.50 «Такие разные».
07.20 «Секретные материалы».
07.50 «Любовь без границ».
08.55 «Ой, мамочки!».
09.25 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.15 «Как в ресторане».
10.45 «Мировые леди».
11.25 «Женитьба Бальзаминова». Х/ф.
13.10, 16.15, 19.15 «Орлова и Александров». Сериал.

Россия Культура
06.30 «Библейский сюжет».
07.05 Мультфильмы.
08.25 «Любимая девушка». Х/ф.
09.50, 16.20 «Телескоп».
10.20 «Передвижники. Абрам Архипов».
10.50 «Наследница по прямой». Х/ф.
12.30 «Эрмитаж».
12.50 «Земля людей».
13.20, 01.40 «Голубая планета».
14.10 «Эффект бабочки».
14.40 «Цирк будущего». Международный фестиваль.
16.50 «Кино о кино».
17.30 «Энциклопедия загадок».
18.00 «Еще раз про любовь». Х/ф.
19.30 «Большая опера – 2019».
21.00 «Агора».
22.00 «Конформист». Х/ф.
23.55 «Клуб 37».
01.00 «Кинескоп».
02.30 Мультфильмы для взрослых.

Белсат
07.00 «Студыя «Белсат».
08.00, 21.00, 23.50 «Аб'ектыў».
08.20 «Кожны з нас».
09.20, 12.20, 00.05 «ПраСвет».
09.55 «Ранча». Серыял.
10.45 «Бамсэ і горад зладзеяў». Мультсерыял.
10.55 «Вынаходлівы Дабрамір». Мультсерыял.
11.05 «Матыльда». Мультсерыял.
11.10 «Аблавушак». Мультсерыял.
11.20 «Англійская для дзяцей».
11.30 «Ранча «Піковая сямёрка». С.
12.00 «Асабісты капітал».
13.00, 00.45 «Забароненая песня Курдыстана». Рэпартаж.
13.25 «Беларускі свет».
13.45 «Над Нёмнам».
14.05 «Quo Vadis». Серыял.
14.50 «Надзея на брамніка». М/ф.
16.25 «Карона каралёў». Серыял.
17.15 «Дарогі свабоды». Серыял.
18.15 «Зямля прасветленых». Д/ф.
19.40 «Хай так TV».
20.10 «Belsat Music LIVE».
21.15 «Вечаровы шпіль».
21.35 «Кінаклуб»: «Жыццё ў акварыуме».
21.45 «Жыццё ў акварыуме». М/ф.
01.10 «Пракурор». Серыял.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 15 ДЕКАБРЯ

Беларусь 1
06.45 «За лучшей жизнью». Сериал.
08.15 «Клуб редакторов».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Арсенал».
09.45 «Истории спасения».
10.25 «Все за стол!».
11.15 «Вокруг планеты».
12.10 «Новости. Центральный регион».
12.35 «Кулинарная дипломатия».
13.15 «Танго мотылька». Х/ф.
15.15 «Твой город».
15.30 «Маршрут построен».
16.10 «После многих бед». Сериал.
19.45 «На вылет!».
20.35 «Навіны надвор'я».
21.00 «Главный эфир».
22.10 «Аметистовая сережка». С.

Беларусь 2
07.00 «Свадебный размер».
07.55 «Пингвины из Мадагаскара». Мультсериал.
09.10, 21.20 «Тэлебарометр».
09.20 «Секретный миллионер».
10.40 «Верю не верю».
11.40 «До свидания».
12.35 «Подиум».
13.35 «Голодные игры: и вспыхнет пламя». Х/ф.
16.05 Биатлон. Кубок мира. Эстафета. Мужчины. Прямая трансляция.
17.40 «Папа попал».
19.15 «Битва экстрасенсов».
21.10 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
21.50 «Почти семнадцать». Х/ф.
23.40 «Супержена».

Беларусь 3
07.35 «Святыні Беларусі».
08.00, 13.20, 20.15 «Навіны культуры».
08.20, 13.45, 20.35 «Гэты дзень».
08.25 «Лиса и Волк».
08.35 «У матросов нет вопросов!». М/ф.
10.00 «Наперад у мінулае».
10.25 «Беларуская кухня».
10.55 «Сваімі словамі».
11.40 «Нацыянальны хіт-парад».
12.30 «Майстры і куміры».
13.50 «Тэгеран-43». М/ф.
16.20 «Казімір Семяновіч. Вялікае майстэрства артылерыі».
17.00 «Аляксандр маленькі». М/ф.
18.40 «Пакуль стаяць горы». М/ф.
20.00 «Архітэктура Беларусі».
20.40 «Калыханка».
21.05 «Чарнаморачка». М/ф.
22.25 «Тэатр у дэталях».
22.50 XIV Міжнародны фестываль Юрыя Башмета.

Беларусь 5
06.05 Футбол. Клубный чемпионат мира.
08.00, 09.00, 14.45 Настольный теннис. Мировой тур. Гранд финал. Финал. Прямая трансляция.
10.00 Конькобежный спорт. Этап Кубка мира. Нагано. Прямая трансляция.
13.05 «Азбука спорта».
13.15 «Игры «на вырост».
13.50 Биатлон. Кубок мира. Хохфильцен. Гонка преследования. Женщины. Прямая трансляция.
15.50, 19.20 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Прямая трансляция.
18.10 Биатлон. Кубок мира. Хохфильцен. Эстафета. Мужчины.
21.40 Хоккей. Чемпионат мира. U-20. Первый дивизион. Дневник игрового дня.
22.10 «Итоги недели».
22.55 Баскетбол. Единая лига ВТБ. «Зелена Гура» (Польша) – «Цмокі-Мінск» (Беларусь).
00.40 «Пит-стоп».

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Здоровье».
08.05 «Жизнь других».
09.10 «Воскресная проповедь».
09.25 «Метеогид».
09.45 «Отпуск за свой счет». Х/ф.
12.05 «Видели видео?».
14.25 «Тамара Гвердцители и Президентский оркестр Республики Беларусь». Концерт.
16.20 «Борис Щербаков. Мужчина особого обаяния».
17.25 «Три аккорда». Концерт в Государственном Кремлевском дворце.
20.00 «Контуры».
21.20 «Три дня до весны». Х/ф.
23.10 «Спортклуб».
23.30 «Что? Где? Когда?». Зимняя серия игр.
00.45 «Про любовь».

РТР-Беларусь
07.00 «Судьба обмену не подлежит». Сериал.
10.30 «Смехопанорама».
11.00 «Вести».
11.20 «Сам себе режиссер».
12.15 «Утренняя почта».
13.00 «Когда все дома».
14.00 «Смеяться разрешается».
14.50 «Сердечные раны». Сериал.
18.25 «Синяя птица». Всероссийский открытый телевизионный конкурс юных талантов.
20.00 «Вести недели».
21.15 «В людях».
21.45 «Не в парнях счастье». Х/ф.
23.20 «Москва. Кремль. Путин».
00.00 «Воскресный вечер».

НТВ-Беларусь
06.05 «Астропрогноз».
06.10 «Специальный репортаж».
06.25 «Terra incognita. Беларусь неизвестная».
06.55 «Тело человека».
07.25 «Дача».
08.00, 10.00, 16.00 «Сегодня».
08.20 «Дело жизни. Возрождение».
08.40 «Однажды...».
09.20 «Кто в доме хозяин?».
10.25 «Первая передача».
11.00 «Чудо техники».
12.00 «Дачный ответ».
13.05 «НашПотребНадзор».
14.10 «Наводчица». Сериал.
16.20 «Следствие вели...».
18.00 «Новые русские сенсации».
19.00 «Итоги недели».
20.10 «Звезды сошлись».
21.30 «Ты не поверишь!».
22.35 «Понять и обезвредить».
23.10 «Россия рулит!».

СТВ
06.00 «Пища богов».
07.35, 11.05, 20.35, 22.45 «Документальный спецпроект».
09.20 «Минтранс».
10.00 «Добро пожаловаться!».
10.30 «Большой город».
12.00, 13.40, 16.40 «Чудотворец». Сериал.
13.30, 16.30 «24 часа».
19.30 «Неделя».
22.15 «Неделя спорта».
23.35 «NEXT-2». Сериал.

Мир
06.00 «Миллион вопросов о природе».
06.10 «Беларусь сегодня».
06.40 Мультфильмы.
06.55 «Знаем русский».
07.50 «Культ/Туризм».
08.20 «Еще дешевле».
08.55 «Всемирные игры разума».
09.25 «ФазендаЛайф».
10.00, 16.00 «Новости».
10.15 «С миру по нитке».
10.50 «Игра в правду».
11.50, 16.15, 19.30 «Галина». Сериал.
18.30, 00.00 «Вместе».
22.00, 01.00 «Орлова и Александров». Сериал.

Россия Культура
06.30 «Эффект бабочки».
07.05 Мультфильм.
07.30 «Еще раз про любовь». Х/ф.
09.00 «Обыкновенный концерт».
09.30 «Мы – грамотеи!».
10.10 «Одна строка». Х/ф.
11.45 «Письма из провинции».
12.15, 02.15 «Диалоги о животных. Лоро Парк. Тенерифе».
12.55 «Другие Романовы».
13.25 «Нестоличные театры».
14.05, 00.30 «Выбор Хобсона». Х/ф.
15.50 «Больше, чем любовь».
16.30 «Картина мира».
17.15 «Пешком...».
17.40 «Ближний круг Эдуарда Боякова».
18.35 «Романтика романса».
19.30 «Новости культуры».
20.10 «Наследница по прямой». Х/ф.
21.45 «Белая студия».
22.30 «Шедевры мирового музыкального театра».

Белсат
07.00, 21.00, 00.15 «Аб'ектыў».
07.15 «ПраСвет».
07.50 «Бамсэ і горад зладзеяў». Мультсерыял.
08.00 «Вынаходлівы Дабрамір». Мультсерыял.
08.10 «Матыльда». Мультсерыял.
08.15 «Аблавушак». Мультсерыял.
08.25 «Англійская для дзяцей».
08.35 «Ранча «Піковая сямёрка». С.
09.05 «Вяскоўцы».
09.30 «Сенсацыі ХХ стагоддзя». С.
10.20 «Маю права».
10.45 «Зямля прасветленых». Д/ф.
12.10 «Хай так TV».
12.35 «Кожны з нас».
13.30 «Прыступкі да свабоды». Рэпартаж.
13.50 «Вечаровы шпіль».
14.10 «Дарогі свабоды». Серыял.
15.05 «Таямніцы генія Шаўчэнкі». Д/ф.
15.55 «Эва». М/ф.
17.40 «Ваенныя дзяўчаты». Серыял.
18.25 «Каханне і секс у Японіі». Д/ф.
19.30 «Невядомая Беларусь»: «Станіслаў Шушкевіч». Д/ф.
20.15 «Мова нанова».
20.35 «Эксперт».
21.15 «Intermarium»: «КПЗБ – няпростая гісторыя з трагічным фіналам».
22.05 «У самае сэрца». М/ф.
00.25 «Керчанскія палоннікі». Рэпартаж.
01.10 «Belsat Music LIVE».
01.55 «Прыват».
02.20 «Камісія забойстваў». С.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71. Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 19096

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 05.12.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 32 007 экз. Заказ № 4133.